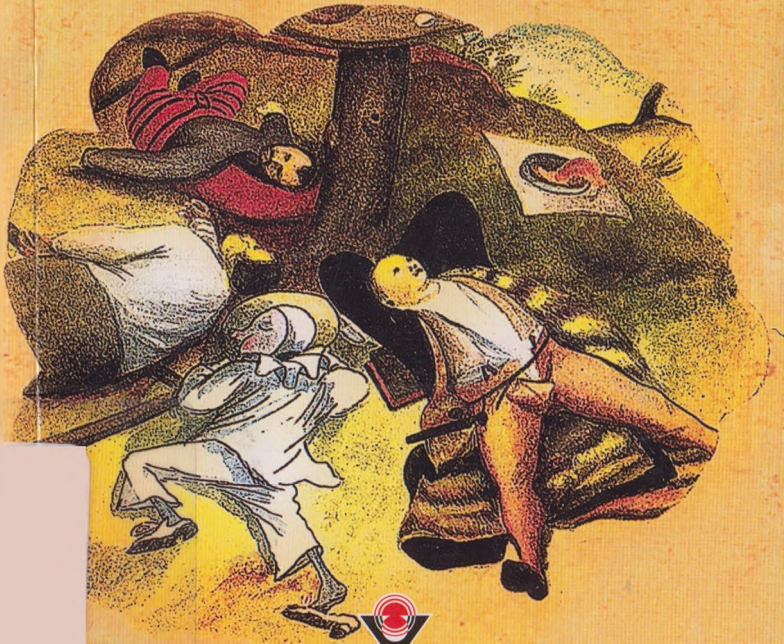

RESİM VE RESSAMLAR

ADRIAN SINGTON
TONY ROSS

TÜBİTAK
POPÜLER BİLİM KİTAPLARI

Tüm dünya ressamlarının yapıtlarını
keşfedin. Watteau'nun bir tablosundan
kaçan Gilles'le birlikte bütün dönemlerin
konularını ve tarzlarını öğrenin.

Gerçek röprodüksiyonları ve gülmece
içeren «Büyük ressamlar tarzında» resimleriyle
TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları'ndan
Resim ve Ressamlar.

ISBN 978-975-403-312-0

Fiyatı: **₺5** (KDV dahil)

Basılı fiyatından farklı satılamaz.

TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları 189

Resim ve Ressamlar
Le Livre De La Peinture Et Des Peintres

Adrian Sington
Resimleyen: Tony Ross
Çeviri: Tuna Ertem

© Éditions Gallimard, 1983

© Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu, 2003

Bu yapının bütün hakları saklıdır. Yazılar ve görsel malzemeler,
izin alınmadan tümüyle veya kısmen yayımlanamaz.

TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları'nın seçimi ve değerlendirilmesi
TÜBİTAK Kitaplar Yayın Danışma Kurulu tarafından yapılmaktadır.

ISBN 978 - 975 - 403 - 312 - 0

İlk basımı Ocak 2004'te yapılan
Resimler ve Ressamlar
bugüne kadar 27.500 adet basılmıştır.

7. Basım Kasım 2012 (2500 adet)

Genel Yayın Yönetmeni: Dr. Zeynep Ünalın
Yayın Yönetmeni: Dr. Oğuzhan Vıcıl
Mali Koordinatör: H. Mustafa Uçar
Telif İşleri Sorumlusu: Tuba Akoğlu

Kapak Tasarımı: Cemal Töngür
Sayfa Düzeni: Birsen Kızıldağ
Basım İzleme: Yılmaz Özben

TÜBİTAK
Kitaplar Müdürlüğü
Atatürk Bulvarı No: 221 Kavaklıdere 06100 Ankara
Tel: (312) 427 06 25 Faks: (312) 427 66 77
e-posta: kitap@tubitak.gov.tr
www.kitap.tubitak.gov.tr
esatis.tubitak.gov.tr

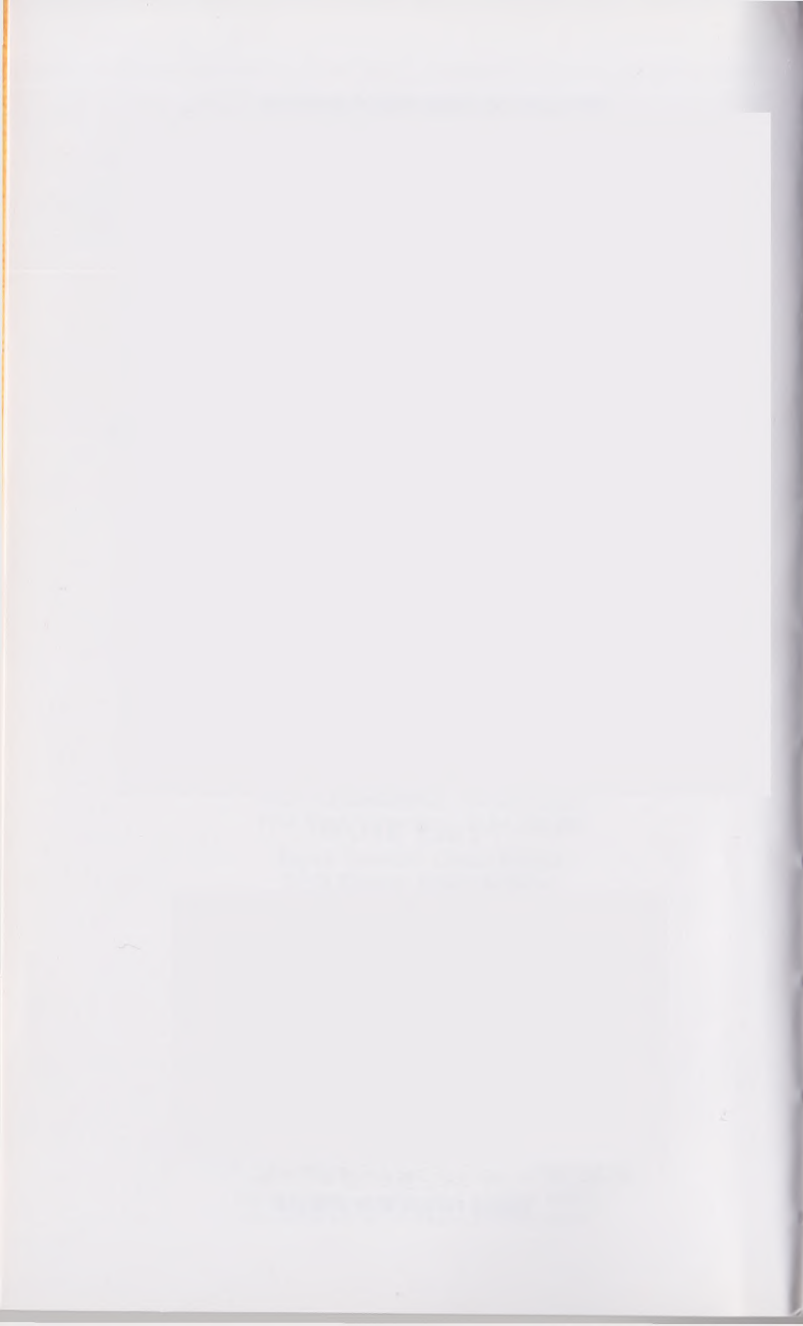
Semih Ofset Matbaacılık Sek. Yay. San. ve Tic. Ltd. Şti.
Büyük Sanayi 1. Cadde No: 74 İskitler Ankara
Tel: (312) 341 40 75 Faks: (312) 341 98 98

Resim ve Ressamlar

Adrian Sington
Tony Ross

Çeviri
Tuna Ertem

TÜBİTAK POPÜLER BİLİM KİTAPLARI

Katherine'e

*Bir başlangıç bu, dünya yeniden boyanacak,
Çayır yeşil olmak istiyor, bakışlarınıza gerek duyacak;
Yaşadığımız evler, yürüdüğümüz yollar,
Bahçeler, gemiler, parmaklıklar
Gerçek cennetlerine girmek için beni bekliyorlar.*

Jean Tardieu

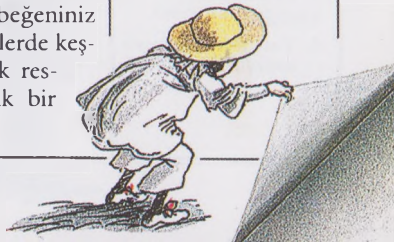
Watteau'ya
göre
Gilles

Selam, Benim Adım Gilles

Ben çok ilgi çekici bir kişiyim. Herkesi maskaralıklarımla eğlendirdiğim Kuzey ülkelerinin kentlerindeki karnavalları çok severim. Bazıları beni biraz saf yürekli bulurlar. Ben de size tam aksi olduğumu göstereceğim. 1717 yılında ustam Antoine Watteau'nun fırçasından doğdum. O günden beri binlerce ziyaretçi Louvre Müzesi'ne beni görmeye gelir. Resimleyici, benim tablomdan kaçıp kurtulmamı sağladı. Göreceksiniz ki birkaç tablomun gerçek röprodüksiyonları dışında, kendi beğenisi ve sizin beğeniniz için, sizi onların yapıtlarını müzelerde keşfetmeye özendirmek için, büyük ressamlar "tarzında" resim yaparak bir hayli eğlendi.

Ressamlar

Eski ressamlar

Tarihöncesi insanı Og (1), kabilesinde önemli bir kişi olmalıydı: yakaladığı hayvanları mağaraların duvarlarında resmetme yetisine sahipti. Belki de bu yolla avcılarının işini kolaylaştıracağını düşünüyordu.

Yunanlı Etala (2), kralların mezarlarını süslemekle yükümlüydü. Çok az ücretle çalışan bir zanaatkardı kuşkusuz.

Etrüsklü zavallı Epidaurus'un (3) yetkililerle başı dertteydi. Resmettiği dinsel sahneler, her zaman yüce kilisenin beğenisine uymuyordu. Hatta zaman zaman yapıtlarının yakıldığını görmeye mahkûm ediliyordu. Böyle dönemlerde resim yapmayı gizlice sürdürüyordu.

İlk ünlü ressamlar

Jan Van Eyck (4), gerçekten ilk ünlü ressamlardan biriydi. Zengin tacirler, kilise sık sık ona siparişler veriyordu.

1. Og, Lascaux mağaraları insanı
MÖ 20.000

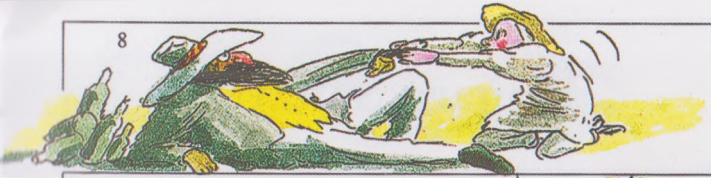
2. Etala, Yunanlı

3. Epidaurus,
Etrüsklü

4. Van Eyck, Flaman
(1390-1441)

8

Michelangelo (5) devasa iş gücüne denk çok büyük bir şöhrete sahipti.

Rembrandt'ın (6) şanssı o denli yaver gitmedi. O da yaşarken şöhrete ulaştı ama döneminin sanat kuralları karşısında özgürce davranmakla suçlandı ve yoksulluk içinde öldü.

Géricault (7) çok genç yaşta, 33 yaşında öldü. Trajik sahnelerin büyümesine kapılmış, büyük bir romantik ressamdı.

Yukarıda gördüğünüz (8) ise Manet. Büyük bir ayyaş, ama aynı zamanda halkın beğenisini alt üst eden empresyonizmin (izlenimcilik) en büyük ustalarından.

Sonuncusuna gelince (9), günümüz ressamlarından biri. Boynunda bir fotoğraf makinesi taşıyor. Çünkü bu resim kutusu icat edildiğinden beri, resim sanatının rolü artık eskisi gibi değil.

5. Michelangelo, İtalyan (1475-1564)
 6. Rembrandt, Hollandalı (1606-1669)
 7. Géricault, Fransız (1791-1824)
 8. Manet, Fransız (1832-1883)

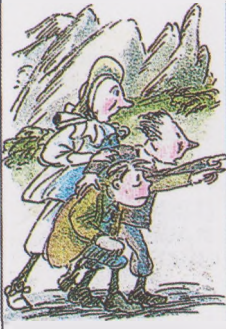
Mağara Sanatı

1. Kemikler içinde korunan boyalar

2. Ağaç yaprakları ve hayvan kıllarından yapılan fırçalar

Toprak, kan, oksit ve bitki karışımları

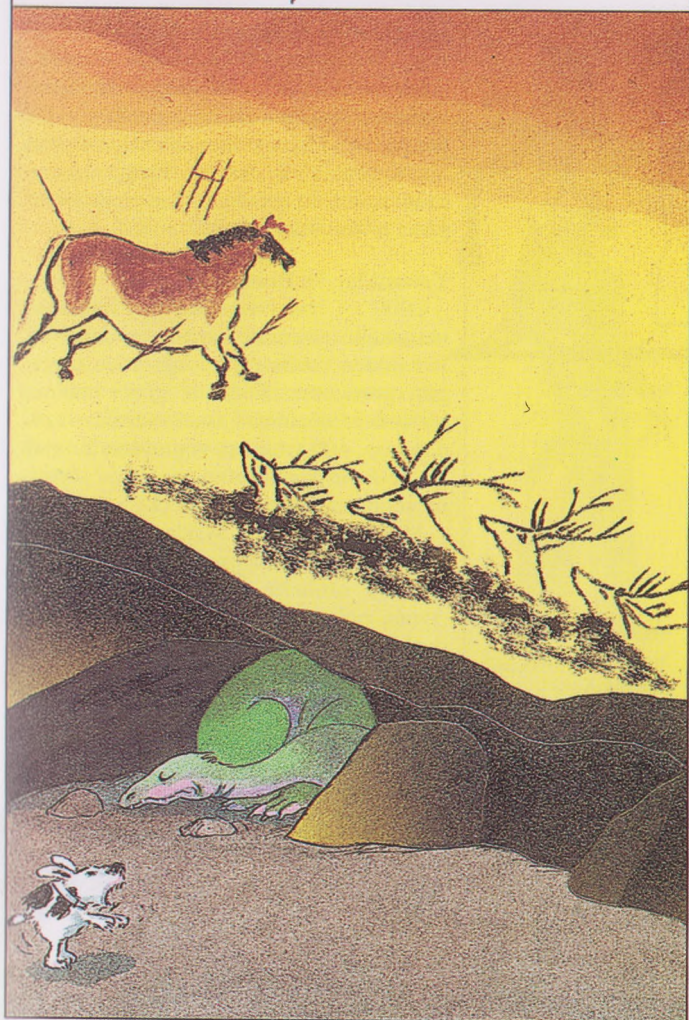
1940 yılında bir gün iki çocuk, Dordonya'da Lascaux tepelerinde köpekleriyle dolaşıyordu. Aniden köpek yere yapışarak yanlarından uzaklaştı. Çocuklar peşinden gittiler ve sonunda... Onu bir mağaranın dibinde buldular. Harika bir mağaraydı bu. Kayalık mağaranın duvarlarında, ince insan silüetleri tarafından kovalanan kahverengi, kırmızı, sarı renklere boyanmış bizonları, atları, antilopları, sıçrayan geyikleri görünce nasıl şaşırdıklarını düşünebiliyor musunuz?

Boyalarını kendileri üretiyorlardı

Taş devri ressamaları (ve boya tacirleri ortaya çıkıncaya kadar ki tüm sanatçılar) boyalarını kendileri üretiyordu. Toprak, kan, mineral oksitler, bitki özleri gibi hammaddeleri kullanıyorlar, onları kahverengi, kırmızı, sarı, siyah renklere dönüştürüyorlardı.

*Boyamak, harikalar yaratmaktır!
Hayvan kanıyla gülü,
Toprak balçığı ve bitki özleriyle güneşi,
Girdapların taşı, balığın pulu, cıva ve
kükürtle
Çırpınan teni boyamak.*

André Salmon

Ayağın Öyküsü

MÖ 2000 yılı
Memme Mezarı
(Thebai, Mısır)

MÖ 1500 yılı
Sungu Taşıyıcısı
(Tiryns, Girit)

Mısırlılar ve Giritliler

İsa'dan 2000 yıl önce Mısırlı ressamlar, insan figürlerini iki sol ayaklı olarak çiziyorlardı. Profilden iki başparmak görülüyordu. Beş yüz yıl önce Giritli ressamlar küçük parmağı keşfettiler. Sungu taşıyıcısının ayaklarını inceleyin: Sağ ayağı olduğunu göreceksiniz.

Yunanlılar ve Romalılar

1000 yıl sonra yapılmış büyük Yunan vazosunun üzerinde (sağda, aşağıda) ilk kez önden çizilmiş bir ayağı, askerin ayağını görüyoruz. Öylesine güzel çizilmiş bir ayak ki neredeyse asker o ayakla vazodan inip, 400 yıl sonra yontulmuş Romalı bir heykelin ayağını tüm yönleriyle seyretebilmeye, hayran olmaya gidecek.

Mısırlılar yalnızca ayakları değil, başı, kolları, bacakları da profilden çiziyorlardı. Göz ve omuzlar önden gösteriliyordu. Ayrıca onların resimlerinde erkekleri kadınlardan daha uzun ve daha esmer görüyoruz.

Ölülerini kutsamak için

Mısırlı ressamlar yalnızca güzel sanat yapıtları için çalışmıyorlardı. Onların mesleği, krallarının mezarını, ölünün öbür dünyada gereksinim duyacağı, ona hizmet etmekle yükümlü kimselerin resimleriyle süslemeye dayanıyordu: sevdiği yemekleri sunacak hizmetkârlar, eğlendirecek müzisyenler, şairler, dansçılar...

Sanatımız nereden geliyor?

Mısırlıların sanatı, daha sonra Roma sanatına da model oluşturacak Yunan sanatını derinden etkiledi. Mısır sanatının, birlikte keşfedeceğimiz Batı sanatının başlangıcı olduğunu söyleyebiliriz.

MÖ 100: Roma Heykeli

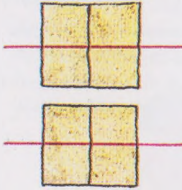
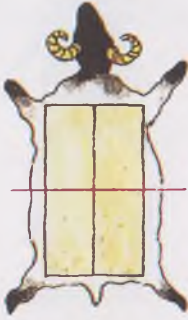
Sözcükleri kullanmadan açıklıyorum dans eden adımları. Açıklıyorum rüzgârın sildiği çıplak ayağı.

Louis Aragon

MÖ 500: Savaşçının Yola Çıkışı (Yunanistan)

Süsleme Sanatı

Bir koyun derisinden 16 sayfa parşömen elde ediliyordu. Ayrıca çok hassas süslemeler için çok daha ince dana ya da "buzağı" derisi de kullanılıyordu.

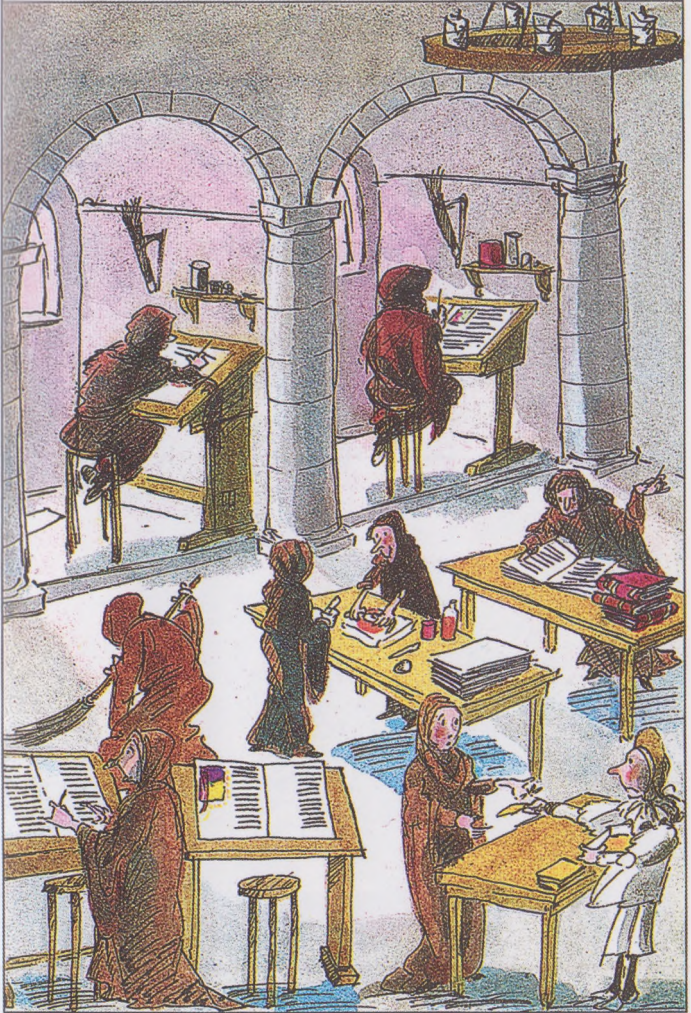

İrçok sanatçı Mısırlıları taklit etti: Yunanlılar, Giritliler. Onları da Romalılar taklit etti. Ama Romalıları taklit eden hiç olmadı. Roma MS 455'te yıkıldı. Oraya yerleşenler ise resim sanatıyla uğraşmıyorlardı. Roma'da Hıristiyanlar, giderek önem kazanan bir birlik oluşturuyorlar ve gizlice resim yapıyorlardı. Çok tehlikeli olduğu için de kutsal resimlerini minyatür biçiminde çiziyorlardı. Kitaplar yapıp minyatürlerle süslüyorlar ve onları gizlice okumak için saklanan diğer Hıristiyanlara satıyorlardı. Zaman geçti, sanatçılar giderek kendilerini daha özgürce anlatmaya başladılar ve büyük ilerlemeler kaydettiler. Keşişler, rahibeler, parşömen, yani tabaklanmış koyun derisi üzerine kocaman İnciller kopya ediyor, onları süslüyorlardı.

Yandaki resimde, odanın ortasında iki rahibenin boyaları karıştırdığını görüyorsunuz. Yazı takımının önünde ayakta duran rahibe, her sayfanın ilk harfini, yani letrini kırmızıya boyuyor. Bense, sayfasını süsleyecek olan rahibeye altın bir yaprak uzatıyorum. Altın yaprak çok ince bir şey, bir kitabı süslemek içinse, o denli güzel ki!

Günün birinde o siyah kitaba kadar tırmandık;
Bilmiyorum ona uzanmak için nasıl yaptık,
Ama iyice anımsıyorum ki bir İncil'di bu.

Victor Hugo

Freskler

Kiliselerde freskler, okuma bilmeyen dindarlara, Incil'in bölümlerini resimlerle izleme olanağı sağlıyordu. Giotto bir fresk ustasıydı. Fırçasından çok emin olduğu için karton kullanmıyordu. Doğrudan doğruya, hiçbir düzelti yapmadan duvarlara çizip boyuyordu.

İtalyan fresk ressamı **Giotto**'ya (1267-1337) göre: *Saint François Kuşlara Incil'i Öğretiyor.*

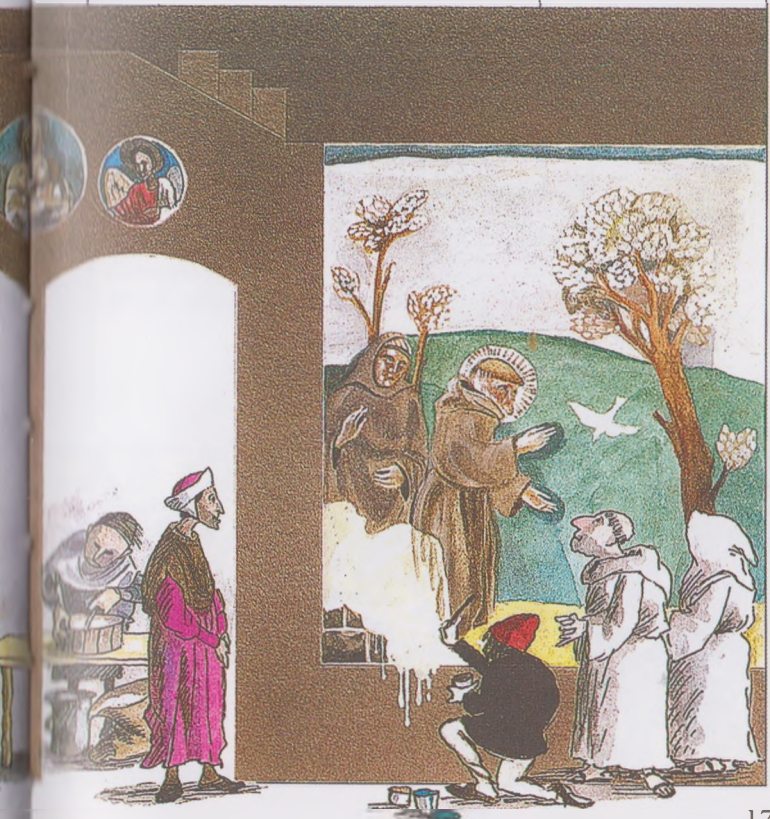
İtalyancada *fresco* nemli, ıslak anlamına gelir. Sanatçıların fresklerini boyadıkları yüzey ıslak olmalıydı.

Resimlerini bir iğne ucu yardımıyla karton üzerine çiziyorlar, sonra çizdikleri resmin kopyasını duvar üzerine çıkartabilmek için iğne delikleri üzerinden kömür tozu

1. Kömür tozu torbası
2. Sıvayı duvara sürmeye yarayan tahta mala
3. Hayvan kılından yapılmış fırça

geçiriyorlar ve duvarı kireç ile ince kumdan oluşturdıkları bir sıva ile kaplıyorlardı. Eğer sıva onlar boyayı bitirmeden önce kurursa, boya kabarıyor, her şeye yeniden başlamak zorunda kalıyorlardı. Resim zamanında bitirilirse yüzyıllar boyu korunabiliyordu.

Atölyeler ve Çıraklar

XV. yüzyılda İtalya'da büyük ressamların çoğunun atölyeleri ve çok sayıda çırakları olurdu.

"Onların tek kaygısı en iyi yöntemleri kullanmaktı. Akıllarını meşgul eden tek şey sıvayı hazırlayıp boyaları dövmekti. Her ustanın sıkı sıkıya sakladığı kendine özgü reçeteleri ve formülleri vardı. Çırak, ustası gibi yapmaya çaba gösterirdi, tek tutkusu ona benzemektir".

Anatole France

Uccello'nun Atölyesi

Bu atölyede usta, Paolo Uccello'dur. Başyapıtlar yaratmıştır, tıpkı mızrakların yelpaze gibi açıldığı şövalyelerin kırmızı ve gri renkli binek takımları üzerinde karşı karşıya geldiği *San Romano Çarpışması* adlı bu büyük tabloda olduğu gibi. Büyük

İtalyan Paolo Uccello'ya (1396-1475) (Fransızca: Kuşcu Paul) göre: *San Romano Çarpışması*

tablo (3,20 x 1,80 m.), çünkü Uccello'ya
çırakları yardım edebiliyordu.

Aşağıdaki resimde, çıraklardan üçü, üç
kanatlı bir tablo, bir "triptik" üzerinde ça-
lışıyor; diğer ikisi panoları bir sıvayla kap-
layıp sünger taşıyla parlatıyor. Başka iki çı-
rak fırça yapıyor, bir diğeri bovaları eziyor.
Arkadakiler ise resim çizmeye çalışıyor. Bir
ressamın atölyesinde işler hiç bitmez!

*Uccello,
küçük çocuk,
küçük kuş,
zedelenmiş küçük ışık,
kutsuyorum senin
o çakılıp kalan
sessizliğini*

Antonin Artaud

Yağlıboya Resim

Jan Van Eyck,
(1385?-1441)

Arnolfini Çifti
(Londra, Ulusal
Galeri)

Ayna ayrıntısı

"Johannes de Eyck fuit hic 1434" (Jan Van Eyck oradaydı, 1434). Flaman Usta, *Arnolfini Çifti* tablosunu böyle imzaladı. Flandres'da yaşayan saygın İtalyan taciri, düğün törenini ölümsüzleştirmek için büyük ustaya sipariş vermişti. Ünlü çift için bu tablo, pratik anlamda bir evlilik belgesi oluşturuyordu. Şimdi yandaki aynaya bakın: Yalnızca odanın bir bölümüyle yeni evlileri değil, kapı eşiğinde iki insanı daha görürsünüz, mavi giyimli genç bir adam (bir olasılıkla ressam olmalı) ile kırmızı giyimli ikinci bir kişi. Büyüleyici bir incelikle ayrıntıları verilmiş bir sahnenin iki tanığı bunlar.

*Yağlıboya resim
Çok daha zordur
Ama çok daha güzeldir
Suluboya resimden*

Şarkı

Bu denli ince resim yapmak için Jan Van Eyck tutkallı boyayla yetinemezdi; tutkallı boya, o dönemde İtalya'da kullanılan, yumurta akından elde edilen ve çabucak kuruyan bir boyaydı. Ayrıntılar üzerinde istediği kadar çalışabilmek için yağlıboyayı ilk kullananlardan biri oldu. Ufacık bir dantel parçası ya da bir mantonun kürkü üzerinde günlerce çalıştığı olurdu, öyle ki kürkün tüylerini tek tek sayabilirdiniz neredeyse!

Jan Van Eyck, meşe ağacından kesilerek birbiriyle birleştirilmiş, daha sonra da beyaz bir sıva ile kaplanmış tahta panolar üzerine resim yapardı.

Kapının üstündeki tabelaya bakın. Tomrukları kesip tahta panolar haline getiren ve ressamlara satan doğramacıya ait. Odunun kalitesi sıkı bir şekilde denetlenirdi, çünkü kötü tahta üzerine yapılan bir tablo çabucak bozulurdu.

Bir meşe kütüğünde, yalnızca çok sert olan merkez kısmı kullanılırdı. Aksi halde ağaç çekebilir, panolar kabarır ve boyalar kalkabilirdi.

Hieronymus Bosch

Flaman (1450?-1516)

Ortaçağın sonlarına doğru, Hollanda'nın küçük bir kenti olan Bois-le-Duc'de, Hieronymus Bosch adlı bir ressam yaşıyordu. Kendinden önce Van

Eyck'in yaptığı gibi, yaşadığı kentin zengin tüccarlarının portrelerini yapmıyor, cenneti ya da cehennemi düşündüğünde aklına gelenleri tablolarına dökmeyi yeğliyordu. Düş gücü çok zengin olduğundan, cehennem tabloları, insanlara acımasızca işkence yapan yarı insan, yarı hayvan şeytanlarla kaynıyor, cennet sahneleri ise melekler, çiçekler ve bahçelerle dolup taşıyordu. Sağda gördüğümüz tablo, insanların çekip almaya çalıştıkları kocaman bir saman yığını gösteriyor. Bir avuç saman insanların birbirini öldürmesine değer mi? Yukarıda İsa kimin cehenneme (solda), kimin cennete gideceğine karar veriyor.

"Cehennem"
Saman Arabası
(Prado, Madrid)

*Hiçbir şey yaratılmadı benden önce
Sonsuzluğa eren*

*Yaşayacağım oysa ben sonsuza dek
Öyleyse vazgeçin siz umut beslemekten
İçeri girerek*

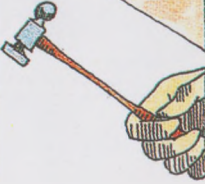
Dante
(Cehennem, III, 1-9)

Ressam sonsuza dek özgür kalmak ister.

René Guy Cadou

Gravür

2

Alman Albrecht
Dürer'e (1471-
1528) göre: *Saint
Eustache*

XV. yüzyılın ortalarına doğru Almanya'da matbaa doğuyordu. Resimlerin nasıl basılacağı da biliniyordu: onları tahta üzerine gravürle yeniden çıkartarak. Kalabalık tablolarla Avrupa'da yapılan o zahmetli yolculuklar bitmişti artık. Sanatçılar yapıtlarını daha kolayca tanıtabileceklerdi. Fuarlarda işportacılar o sevimli resimleri, halk resimlerini, oyun kartlarını, kısaca gravürleri satacaklardı.

Tahta üzerine gravür (1)

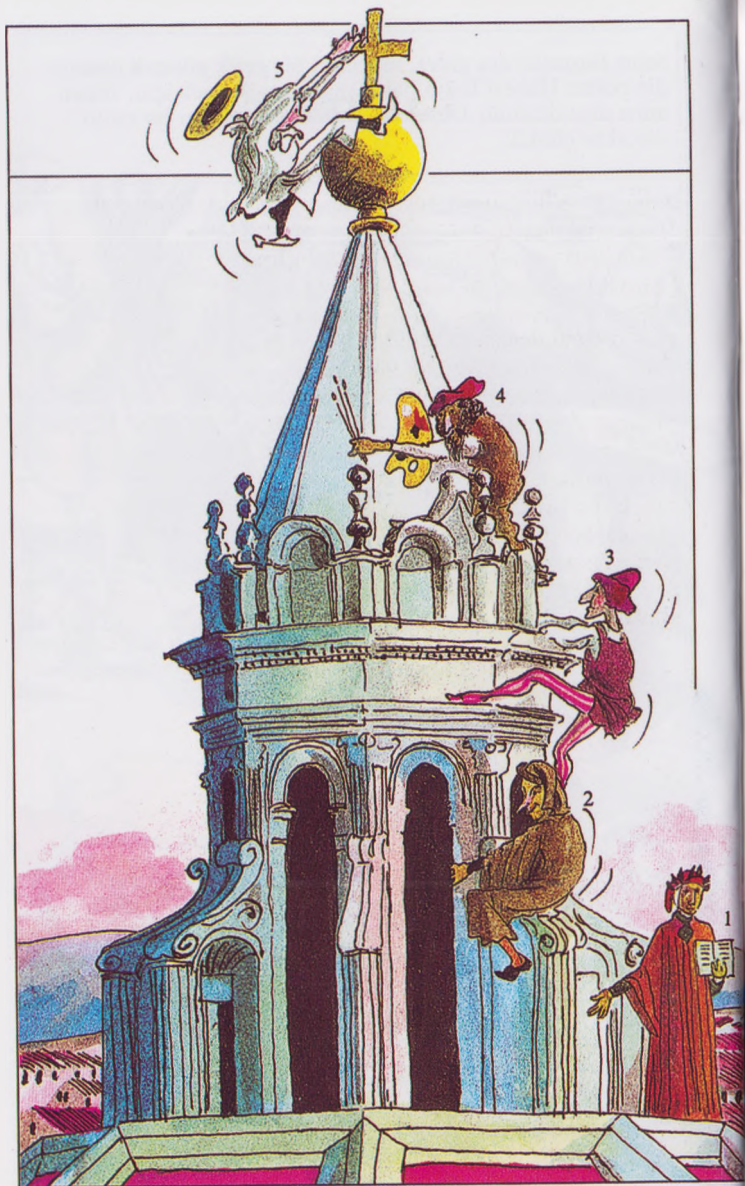
Tahta üzerine gravür yapmak için sanatçı, resmini bir bıçakla çiziyor ve tahtanın resimlenmemiş kısmını oyuyordu. Çizilen resmin yüzeyini mürekkeple kaplıyor ve tahtayı kâğıt yaprak üzerine bastırıyordu. Çizdiği resmin röliyesi kâğıt üzerine siyah olarak çıkıyordu.

Bakır üzerine gravür (2)

Yanda gördüğümüz sahne, Dürer'in bakır üzerine yaptığı bir gravürden esinlenmiştir. Bakır üzerine yapılan gravür, tahta üzerine yapılanın tam tersi. Sanatçı, resmini sivri bir uçla, çelik kalemle, bakır bir plaka üzerine çiziyordu. Sonra plaka üzerine mürekkep döküyor ve yalnızca çelik kalemle kazılan çizgiler üzerinde kalıbsın diye avcunun ortasıyla mürekkebi siliyordu. Çizgiler kâğıt üzerine siyah olarak çıkıyordu.

Saint Eustache ava gider, mucizevi bir geyik görerek önünde diz çöker. Haberi İtalya'daki sanatçılara iletmek için, atlasın atına diye düşünür Dürer: Kâğıt üzerine basılan bir tablo olacaktır çünkü!

Rönesans

XV. yüzyıldan başlayarak İtalya'da, Ortaçağ sanatının (Flandres'da Hieronymus Bosch'u anımsayın) düşünceleri ve biçimleri terkedildi, Antik Yunan ve Roma sanatına dönüldü. Bu dönemde dünya görüşü o denli değişti ki yeniden doğuş anlamına gelen Rönesans adı verildi.

Sanatçılar yeni şeyler keşfetmek için can atıyorlardı. Hekimlerle birlikte insan bedeninin gizlerini keşfetmeye, matematikçilerle birlikte geometri yasalarını çözme-ye çalışıyorlardı. Herkes bu heyecana kapılmıştı kendini: İtalya'da olduğu kadar Avrupa'nın diğer ülkelerindeki yazarlar, filozoflar, mimarlar, heykeltıraşlar, ressam-
samlar.

1. Dante, şair (1265-1321).
2. Brunelleschi, mimar (1377-1447).
3. Floransalı senyör Muhteşem Laurent, sanatçıların koruyucusu (1449-1492).
4. Michelangelo, heykeltıraş, ressam, mimar (1475-1564).
5. ...Gilles.

Çizgi Resim

Karakalem

Kankalemi

Sayfa 40'a bakın ve at üstündeki adam resmini çizmeye çalışın. Benzetebildiniz mi? Şimdi de elinize bir saman kağıdı alın, üzerine bir kafes resmi çizin ve kafesi atlı adam tablosunun önüne yerleştirin. Her kare içinde gördüğünüzü bir kâğıt üzerine kopya edin. Şimdi işiniz daha kolaylaştı. Bu yöntem ressamlar tarafından sık sık kullanılır. Sağda gördüğünüz ressamın yaptığı gibi. Böylece, kullandıkları modelin oranlarına sadık kalabiliyorlar.

İçeri tekniği: Model

Keşişler, el yazmalarını süslemeye geçmeden önce resmi kullanıyorlardı. Önce bir çevre çizgisi çiziyorlar, içini boyayla dolduruyorlardı. Ama resim yapmak için başka teknikler de var. Rönesans döneminde sanatçılar, sürekli olarak, tekniklerini geliştirmeye çalışıyorlardı. Karşılarına modeller (para ödedikleri insanlardı bunlar) yerleştirip, saatler boyunca kurşunkalemle, pastel boya ya da kömür kalemle resmediyorlardı.

Dışarı tekniği: Manzara

Ayrıca ressamlar atölyelerinden çıkıp manzara eskizleri (taslak)* yapıyorlar, daha sonra onları tabloya dönüştürüyorlardı.

* bkz. s. 90

Sayfanın altındaki iki kişiyi kuşkusuz hatırlıyorsunuz. Jan Van Eyck (bkz. s. 20) çoğu kez resim çizmeye başlamadan önce kroki yapar ve kullanacağı renkler için numaralar verirdi.

Siz neden denemiyorsunuz? Elinize bir kroki defteri alın ve çevrenizde gördüğünüz her şeyin resmini çizin. Resim yapmak böyle öğrenilir.

Mürekkep ve çini mürekkebi

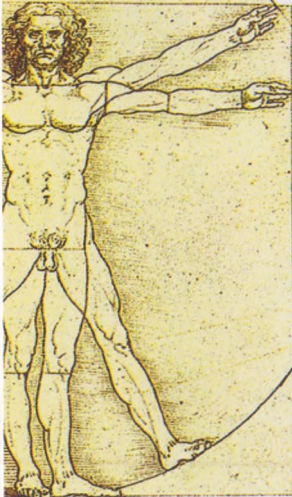
Leonardo da Vinci

İtalyan (1452-1519)

Mona Lisa
(Louvre, Paris)

*İnsan Vücudunun
Boyutları*

Dünyanın en ünlü tablosu hangisidir? Hiç kuşkusuz *Mona Lisa*, peki onu kim yapmıştır? Leonardo da Vinci, elbette! Günümüzde uzmanları hâlâ şaşırtan bir başyapıt. Tabloyu mikroskopla boşuna inceleyip duruyorlar. En küçük bir fırça darbesi izine rastlamak olanaksız.

Tabloyu Verrocchio'nun atölyesinde boyamaya başlamış. Bir gün, Verrocchio, Leonardo'nun bitirmek üzere olduğu *İsa'nın Vaftizi* tablosuna yaklaşır. O denli hayranlık duyar ki o günden itibaren fırçalarını elinden bırakır.

Evrensel bir insan

Leonardo aynı zamanda heykeltıraş, müzisyen, mimar ve mühendistir. Yolculukları ve savaşları sırasında prenslere eşlik ederdi. En olağanüstü makinelerin planlarını çizdi. Askeri araçlar, uçan makineler, denizaltıları...

Ayrıca insan vücudunun gizlerini inceledi ve çizdiği resimler tıbbın ilerlemesini sağladı. Ama çoğu kez planlarını gerçekleştirilemiyordu. Milano Dükü'nün ısmarladığı atlı heykeli gibi: Yaptığı planlara göre bir ev büyüklüğünde olacaktı bu heykel!

Mona Lisa,

O mavi sis perdesi seni dünyadan ayırıyor

Ya o iğneleyici, özgür ve gizmeli tebessümün, hep dolaşıp
durmaktan, amansızca Tanrı'ya şükrediyor.

Yeryüzünü ve göklerimizi bırakmış olmaktan.

Ch. Maurras

Mancınık
krokisi

Leonardo
ustasını geçiyor.

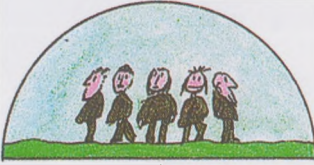

Milano Dükü'nün
heykeli

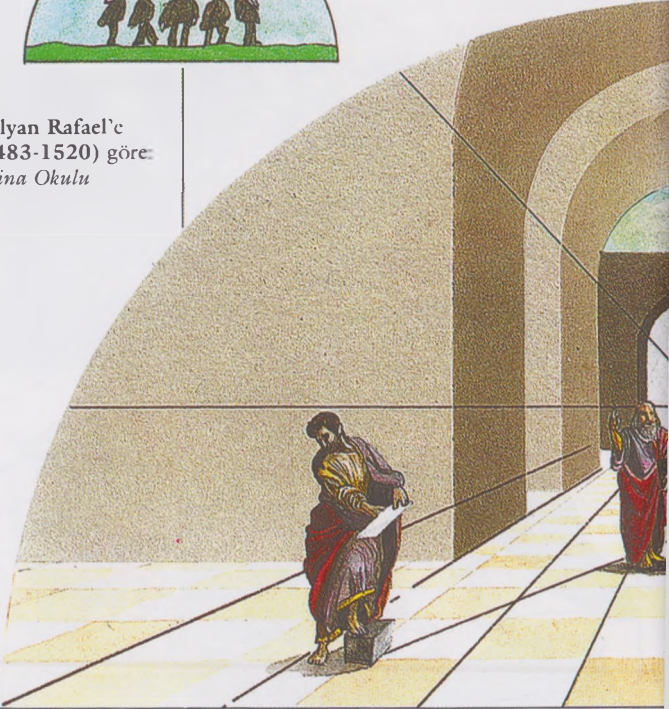
Perspektif

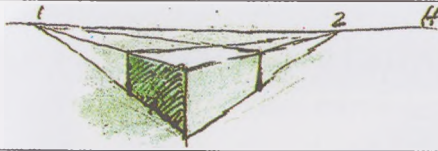
Dengeli bir tablo:
Kişiler uyumlu bir
biçimde sıralanmış.

Rönesans'ın İtalyan ressamı Antik
Dönemi yeniden keşfettiler, perspektif
teknikini geliştirdiler. Bu teknik, belirli
kurallar ışığında, tablolara derinlik duygu-
su veriyordu. Aşağıdaki resimde, Rafael'in
tablosundaki iki filozofu, Aristoteles ile
Platon'u, Michelangelo ile Leonardo da

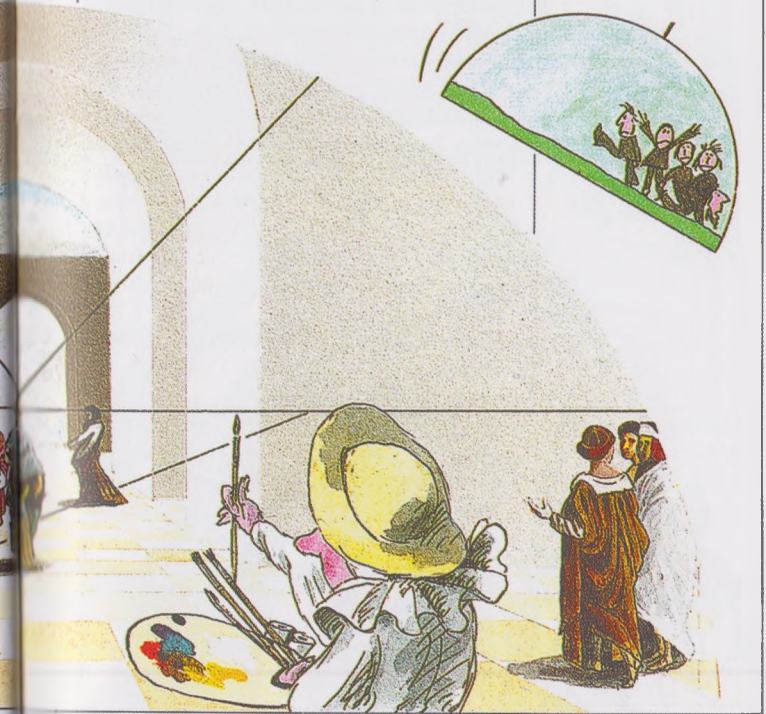
İtalyan Rafael'e
(1483-1520) göre:
Atina Okulu

Vinci'nin çizgileriyle verilmiş olarak buluyorsunuz. Birisi, tablonun oluşum çizgilerinin tam ortasında duruyor. Ressama olan uzaklıklarına göre bu kişilerin boyları farklılık gösteriyor. En uzakta duran en küçük görünüyor.

Dengesiz bir tablo: Rafael hiçbir zaman böyle bir kurgu yanlış yapmadı.

Michelangelo

İtalyan (1475-1564)

Michelangelo'nun
Sistine Kilisesi'nin
tavanı için yaptığı
bir çalışmadan.

Michelangelo ve Papa
II. Jules.

Michelangelo Floransalı büyük bir heykeltıraştı ve Leonardo da Vinci gibi mimar, mühendis, şair ve kuşkusuz ressamdı da aynı zamanda.

Kendisinden Sistine Kilisesi'nin kubbesini süslemesini isteyen Papa II. Jules tarafından Roma'ya çağrıldı. Michelangelo bu işe istemeyerek girişti. Resim yapmak yerine heykel yontmayı yeğliyordu. Yine de günün birinde ansızın kiliseye kapandı ve tam dört yıl sonra oradan çıktı. Herkesi şaşırtmaya karar vermişti.

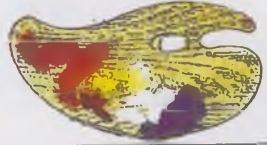
Yerden 20 metre yükseklikteki bir iskenlenin üzerinde tek başına, devasa boyutlarda 300'den fazla insan resmi boyadı. Tavanı boyamak için sürekli başı arkaya doğru eğik bir biçimde çalışmak zorundaydı. Bu pozisyonda durmak onun için öylesine doğal bir duruma dönüşmüştü ki bir mektup aldığı anda onu ancak başı arkaya eğik, elinin ucuyla tutarak okuyordu.

*Sakalımın gökyüzüne yükseldiğini
duyumsuyorum,
Ensemin sırtıma değdiğini;
Göğsümün kadın başlı yırtıcı canavar gibi
ıştığını.
Fırçamsa durmadan yüzüme boya
damlatıyor
Ve orada harika mozaikler
yaratıyor.*

Michelangelo

Renk

1 + siyah

2 + siyah

1 + beyaz

2 + beyaz

Bugüne dek bir rengi betimlemeyi düşündünüz mü hiç? Bunu yapabilmek için o rengi herkesin bildiği, örneğin gökyüzü ya da limon gibi bir şeyle karşılaştırmak zorunda olduğunuzu fark etmişsinizdir herhalde. Ama o kadar çok renk var ki (ressamlar her gün inceliklerle yaptıkları karışımlar sayesinde yeni renkler üretiyorlar) her birine bir ad vermek çok zor. Örneğin sayfa 20'deki genç kadının giysisinin koluna bakın. Bu son derece özel maviye van Eyck mavisi diyebilirsiniz, tıpkı ünlü İtalyan ressamın adını verdiği Veronese yeşili gibi.

Renklerin sınıflandırılması

Renkler iki kategoride sınıflandırılır: birincil ve ikincil renkler, sıcak ve soğuk renkler. Üç tane birincil renk vardır (1): kırmızı, mavi ve sarı. Katıksız renklerdir bunlar. Hiçbir karışım yapmadan elde edilirler. Ama eflatunu, yeşili ya da portakal rengini elde etmek için birincil renkleri karıştırmak gerekir. Böylece ikincil renkler elde edilmiş olur (2).

Soğuk renkler mavi ile yeşildir, sıcak renkler ise kırmızı ve sarı.

Renkleri karıştırın

Boya kutunuzu alın ve iki birincil rengi birbirine karıştırın. Şimdi ise siyahı ekleyin. Karışımın yoğunluğunu kaybettiğini göreceksiniz. Sonra da bu iki rengi beyazla karıştırın. Renk daha bir canlılık kazanacak. Bu şekilde parlak ve donuk renkler

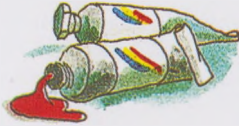
Birbiriyle eşleşen sarı ile sarı ya da sarı ile kırmızı, pembenin içinde kanat çırttığı o iç açıcı gök mavisi, ışıklarla renkler bir dünyadan diğerine sıçrayıp duruyorlar ve sevgi dalgaları halinde kabarıp etrafa yayılıyorlar.

Hermann Hesse

yaratabilirsiniz. Daha sonra, renkleri aralarında uyumlu kılmasını öğrenmek gerekir. Bu alanda da ilkeler vardır ama daha çok duyarlılık sorunudur bu. Yeşili kırmızının yanına koyunca onu daha canlı gösterdiğini, sarının ise daha soluklaştırdığını biliyor muydunuz?

Ressam Vincent Van Gogh'un kardeşi Théo'ya verdiği boya siparişi:

- 20 Gümüş beyazı, büyük tüp
- 10 Yine beyaz, çinko beyazı
- 15 Veronese yeşili, ikili tüp

- 10 Limoni krom sarısı
- 10 Krom sarısı (No. 2)
- 3 Nar çiçeği kırmızı
- 3 Krom sarısı (No. 3)
- 6 Sardunya rengi çini mürekkebi, yeni dövülmüş küçük tüp
- 12 Adi çini mürekkebi
- 2 Lal kırmızısı (karmen)
- 4 Prusya mavisi, küçük tüp
- 4 Yeşile çalan ateş kırmızısı, çok açık, küçük tüpler
- 2 Portakal rengi, küçük tüp
- 6 Zümrüt yeşili, küçük tüp

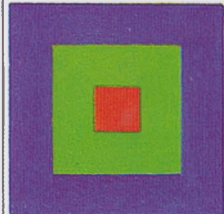

Kırmızı + yeşil:
kırmızı daha canlı

Kırmızı + sarı: kırmızı daha soluk

Yeşil (soğuk renk) bir karenin içinde kırmızı (sıcak renk) bir kare: kırmızı belirginleşiyor.

Venedik

İtalyan Giorgione'a
(1475-1510) göre:
Kır konseri

“Tuval”ın doğuşu

Venedikli ressamlar, kentlerinin suyu tarafından yansıtılan rengi ve ışığı resmetmesini seviyorlardı. Ama rutubet nedeniyle diğer İtalyan ressamları gibi freskler yapamıyorlardı. Bölge fazla ormanlık olmadığı için tahta panolar da kullanamıyorlardı. Bu nedenle bir çerçeve üzerine gerilerek kullanılan tuvali onlar icat etti.

Büyük Venedikli ressamlar

Rönesans döneminin en büyük Venedikli ressamı Bellini kardeşlerle, Giorgione ve Tiziano idi. Yandaki resimde Giorgione'u Louvre Müzesi'nde görebileceğiniz *Kır Konseri* adlı tablosunu boyarken görüyorsunuz. Çok genç yaşta, 35 yaşında vebaya yakalanarak öldü, geriye ondan beş ya da altı tablo kaldı.

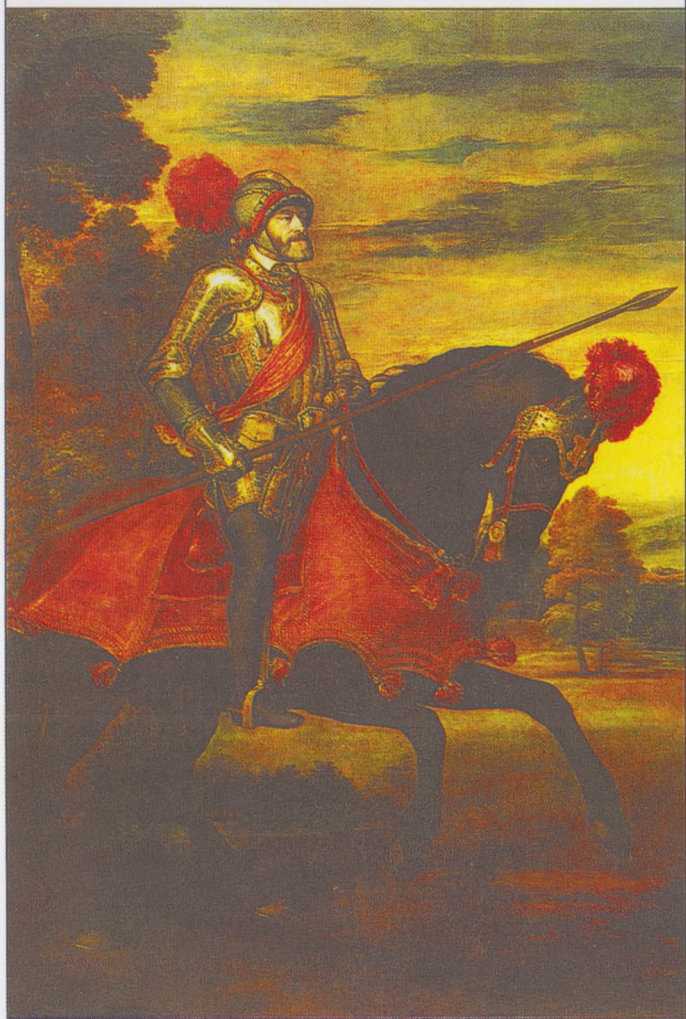
Nasıl da görkemli bir pırıltıyla parlıyordun, ey Venedik!
Seni resmettiği dönemlerde Paul Veronèse,
Elinde altın asa ile gök mavisi kadifeler üzerinde otururken!

A. Von Platen

Tiziano

İtalyan (1490-1576)

Kadınları incitmemek için nü (çıplak) tablolarını genelde bir örtüyle örtülmüş olarak resmediyordu (yanda *Danae*).

Tiziano resim yapmayı Giorgione'un atölyesinde öğrendi. 86 yaşına dek yaşadı, bu da çok sayıda yağlıboya ve çizgi resim yaratmasına neden oldu. Yaşarken büyük üne kavuşmuştu, dönemin önemli kişileri ona portrelerini ısmarlıyorlardı. Solda, at üzerinde gördüğümüz Charles Quint, Tiziano ile çok yakın dostluk kurmuştu, bu da diğer ressamı kısıktırılıyordu. "Bay Tiziano kendini ne sanıyor?" diyorlardı ya da "Geçen gün Tiziano fırçasını elinden düşürmüş, imparator hazretleri de onu yerden almak için eğilmiş" diyerek çeşitli söylentiler çıkarıyorlardı.

Altmış yıl boyunca Tiziano en büyük Venedik ressamı olarak kendini kabul ettirdi. Hayrete düşüren bir kolaylıkla boyuyordu tablolarını. Çoğu kez, bir tabloya başlamadan önce, yalnızca kafasında belli belirsiz bir düşünce oluşturmakla yetinirdi. Her türlü rötuşu yapmaya olanak sağlayan yağlı boyayı kullandığından, hiç eskiz yapmazdı. Oysa Floransalı ressam, tutkal boya (içine yapıştırıcı katılmış su ile sulandırılmış boya) kullandıklarından tek bir fırça darbesiyle boyamak zorunda olduklarından büyük bir özenle kompozisyonlarını hazırlarlardı.

Solda: *Charles Quint At Üzerinde*
(Madrid, Prado Müzesi)

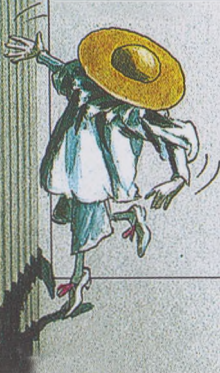
Ressam hayranlarıyla birlikte.

Maniyerizm

Mitelli'ye göre: Ters yüz edilebilir portre.

Parmesan,
İtalyan (1503-1540).
Pontormo,
İtalyan (1494-1557).
Bronzino,
İtalyan (1535-1607).

Kitaptan düşeceğime inanıyorsunuz belki de! Yanlış, gözünüz sizi yanıltıyor! Bu bir “göz yanıltma”dan ibaret. Bir sanatçı buluşu.

Leonardo da Vinci, Michelangelo ve Raphael ile birlikte Rönesans, yüzyıl süren mükemmel bir dönem yaşamıştı. Daha iyisi yapılabilir miydi? Üç Romalı ressam, Parmesan, Pontormo ve Bronzino, bu soruya evet yanıtını verdiler. Üçü birlikte büyük ustaları kopya etmeye koyuldular ama biçimlerini abartarak. Böylece maniyerizm doğmuştu. En basite ulaşmak yerine, fırçalarıyla çeşitli hünerler göstererek eğleniyorlardı, kısacası çeşitli numaralar yapıyorlardı. İnsan bedeni çeşitli şekillere uğradı, organlar eğilip bükülüyor, uzatılıyor suratlar buruşuyordu. Hatta bazı insan figürleri tablonun dışına çıkabiliyordu!

Yandaki pula dikkatlice bakın. Size göz kırpmadığından emin misiniz? Şimdi de kitabı ters çevirin, maniyerizmin nerelere kadar uzandığını göreceksiniz.

*Grinin içine girmek için
griye boyadım kendimi
ah nasıl da parlıyorum!
grinin içinde!*

Federico Garcia Lorca

Onun sanat dünyasına girin: Güzel sanatların,
İnce zevkli çocukların kalabalıkları gözlerinize takılır.
Binlerce elin oluşturduğu göz kamaştırıcı bir ustalıklarla
Dış süslemelerin simetrisi verildi.
Yumuşak başlı Corregge'in, bilgici Poussin'in fırça darbeleri,
Olağanüstü çizgileri,
Yaldızlı bir kenarlıkla çevrildi.

Voltaire

Caravaggio

İtalyan (1573-1610)

Sağda: Meryem
Ana'nın Ölümü
(Louvre, Paris)

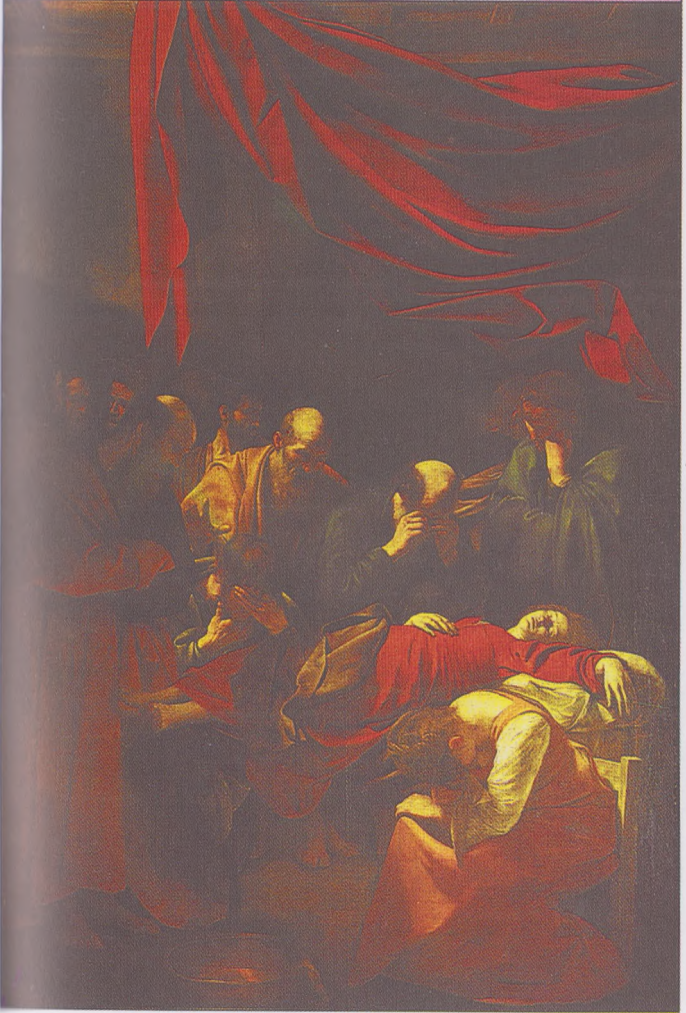
Caravaggio sıradan bir ressam olmadı. Her şeyden önce çok kötü bir oyuncuydu. Bir düello sonunda adam öldürmekle suçlandı ve Malta Adası'na sığınmak zorunda kaldı. Orada tabloları o denli başarı kazandı ki şövalye ilan edilerek onurlandırıldı. Ancak bir yargıcı tokatladığı için halk arasındaki yaygın ününü kaybetti. Cezaevine gönderildi ama kaçmayı başardı. Satılmış çıkarıcılar tarafından yakalanırken fena halde yaralandı ve öldüğüne inanıldı. Aslında bir gemiye binip kaçıyordu. Yakalandı, yeniden hapsedildi ama bu seferki bir yanlışlık sonucuydu. Yeniden serbest bırakıldı ama özgürlüğü uzun sürmedi: içinde eşyalarını ve resim malzemelerini bıraktığını sandığı geminin hareket ettiğini görünce öyle büyük bir öfkeye kapıldı ki sonunda bunalım geçirdi ve bir türlü iyileşemedi. Öldüğünde 37 yaşındaydı.

“Yarı karanlık” resimler

Bununla birlikte yaşadığı tüm bu serüvenler güçlü ışık-gölge oyunlarının ege- men olduğu tablolar yapmasını engelle- medi. Bu tekniğe “*clair obscur*” (yarı ka- ranlık) adı verilir. Sağda gördüğünüz *Meryem Ana'nın Ölümü* tablosu, İsa'nın ha- varilerini sıradan İtalyan köylüleri kılığın- da gösteriyor ve söylendiğine göre Mer- yem Ana'ya model olarak gerçek bir kadın cesedini kullanmış. Bu da yeni bir rezalete yol açmış.

*Binlerce tabloda görüyorum seni Meryem, olağanüstü
güzel resmedilmişsin; Ama inan hiçbirinde benim
ruhumdaki halin kadar güzel değilsin.*

Novalis

Natürmort

“Sessiz yaşam”: XVII. yüzyılda Hollandalı ressamların cansız nesne ve varlıkları yansıtmak için kullandıkları ad bu: meyve tabakları, maşrapalar, av hayvanları, müzik aletleri, bir örtü üzerine yerleştirilmiş meyveler, masanın bir köşesi gibi...

Van Eyck'tan

Van Eyck ile Bruegel de Velours natürmort sanatında usta kabul edilmişlerdi. Daha sonra XVIII. yüzyılda Chardin onların yerini aldı.

Picasso'ya kadar

XIX. yüzyılda natürmort sanatı, ressam Cézanne'a (bkz. s. 78) ve onun ünlü elmalı natürmortlarına esin kaynağı oldu, XX. yüzyılda ise Picasso (bkz. s. 80) gibi kübistleri etkiledi.

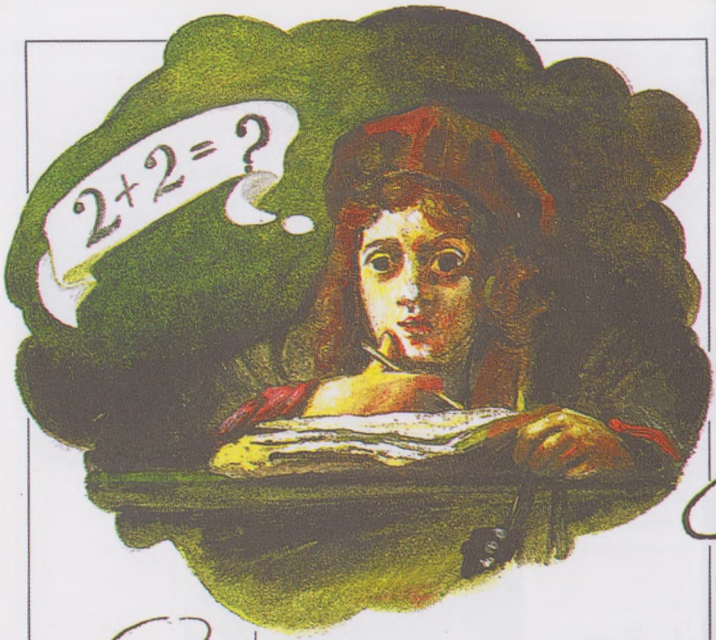

...şeftalinin tüylü kadifesi
beyaz üzümün ambersi şeffaflığı,
erğin şeker kırağısı,
çileklerin nemli kızılığı
misket üzümünün bal çekirdeği ve mavimsi buğusu,
portakal kabuğunun sigilimsi buruşukları...

Edmond ve Jules de Goncourt

Cézanne'a göre
bir natürmort (1)
Picasso'ya göre
bir natürmort (2)

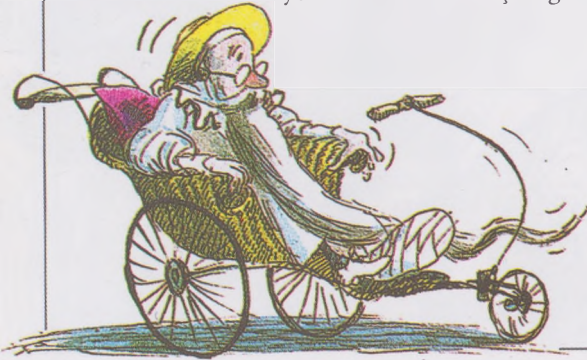

Rembrandt'a
göre, Hollandalı
(1606-1669)

Titus'un Portresi

Rembrandt ve Bruegel sayesinde yaşamdan bazı önemli sahneler belleklerimizde sonsuza dek yer etmiştir! Her şeyden önce okul (benim için en güzel anım olmadı hiçbir zaman!): Burada Rembrandt'ın oğlu Titus'u okul sırasında görüyorsunuz. Bu afacan çocuğun, babası için

Yaşamdan Sahneler

poz vermekten nefret ettiği söylenir. Bu angaryayı, ancak haftalık alışverişi yapmasına izin verilmesi koşuluyla kabul edermiş.

Bu tablo ise bana en güzel anıları çağırıyor: 1567'de Bruegel'in fırçasıyla ölümsüzleştirilmiş bir sahne. Orada beni üç arkadaşla; bir öğrenci, bir köylü, bir askerle birlikte görüyorsunuz. Ne harika bir piknik yapmıştık o gün!

Bruegel'e göre,
Flaman
(1525?-1569)
Düşler Ülkesi

Portre

Rembrandt, *Doktor Tulp'un Anatomi Dersi*

Portre ustası Rembrandt

XVII. yüzyılda Hollanda'da, grup portreleri modaydı. Ticaretin gelişmesiyle tüccarlar zenginleşmişlerdi. Meslek grupları kuruluşları olan loncalar, sık sık bir ressamı grup portreleri ısmarlıyorlardı. Yukarıda, *Doktor Tulp'un Anatomi Dersi* adlı tabloda (1631), doktor, meslektaşlarına kol kaslarının nasıl çalıştığını açıklıyor. Ama onlar hocalarını dinlemekten çok, ressamı poz vermeyi düşünüyorlar! Tablodaki ışık-gölge oyunlarını da fark ediyorsunuz herhalde. Caravaggio'nun da (bkz. s. 44) bu tekniği sıkça kullandığını anımsamalıyız.

Fotoğraf makinesi bulunmadan önce insanlar, kendilerinin ya da ailelerinin portrelerini bir ressamı sipariş verirdi.

Van Eyck'in *Arnolfini Çifti* tablosundan

*Sizi oval çerçevelerinizde görmeyi seviyorum,
Eski zaman güzellerinin sararmış portreleri,
Tutarken ellerinizde biraz solmuş gülleri,
Tıpkı yüzyıllık çiçeklere uygun düştüğü gibi.*

Teophile Gautier

Bu kitapta kaç portre bulunduğuna bakın. Bir portrede çoğu kez yüz ve eller, o insanın kişiliğini ortaya koymak için yeterlidir.

İngiliz ressam Nicholas Hilliard (1547-1618), madalyonlar içinde taşınabilen minyatür portreler yapmakta uzmanlaşmıştı. Böylece aşıklar, sevdiklerinin resimlerini üzerlerinde taşıyabiliyorlardı.

*Benden portremi istiyorsunuz,
Aslına uygun olarak yapılmış;
Minyatür bile olsa
Yakında ona ulaşacaksınız...*

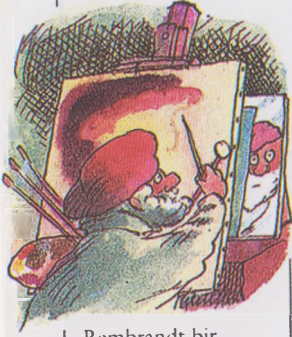
Puşkin

XVIII. yüzyıldan
bir portre.

Modigliani'den
(1884-1920)
bir portre.

Rembrandt bir aynaya bakarak kendi portresini yapıyor.

Velázquez'e göre:
Soylu küçük kızlar
Las Meninas

Otoportre

Otoportreler sayesinde ressamların yüzünü tanıyoruz. Pek çok sanatçı, farklı nedenlerle kendi portrelerini yapmıştır.

Soldaki ilk tablo Rembrandt'ın 70 otoportresinden birincisi. Modellere para ödememek için kendi portrelerini yapıyordu. Kendisini bütün açılardan ele alıyor, bazen canlı, bazen melankolik çiziyordu; tablolarındaki genç adam (1) sonunda yaşlı birisi oluvermişti (5).

Tablolardaki diğer genç adam (2) Gustave Courbet (1819-1877).

Rubens (1577-1640), yanında karısı Isabella Brandt (3) ile birlikte çok zengin giyimli çizmiş kendisini.

Velázquez'e (1599-1660) gelince, kendisini resim yaparken çizmiş. *Las Meninas* adlı tablo hem bir otoportre, hem de bir grup (İspanya Kralı'nın ikinci çocuğu olan genç kız, nedimeleriyle birlikte) portresi.

Daha sonraki portre (4) Van Gogh'a ait. Neden ressamın kulağında bir bandaj var?

*Mavi ve huzurlu bir bakışı var
Hem akli başında hem de çılgın bir bakış
Yaşama her şeyi verenlere özgü
Hiç kıskanç olmayanlara özgü*

Jacques Prévert

1

2

3

4

5

6

Van Gogh çok yalnız birisiydi. Bir gece, arkadaşı ressam Gauguin'le tartıştıktan sonra, kendi sol kulağını kesti. Bu oto-portrede umutsuzluğunun derinliğini bizimle paylaşmak istiyor.

Ressamlar kendi portrelerini aynada yansıyan imgelerine bakarak yapıyorlar. O zaman tersine dönmüş bir imge söz konusu. Sol kulak, tıpkı tablodaki Van Gogh'unki gibi, sağ kulak oluyor.

Bir sonraki portre (5) yine Rembrandt'a ait.

1. Rembrandt
2. Courbet
3. Rubens
4. Van Gogh
5. Rembrandt
6. Anonim!

Manzara

Solda, Fransız **Claude Lorrain**'in (1600-1682) bir manzarası.

Sağda, İngiliz **Alexander Cozens**'in (1717-1786). Cozens, manzaralarını, kâğıt üzerine rasgele atılmış mürekkep lekelerinden yola çıkarak yapıyordu.

Düşünsel manzara

“Eğer boyayla lekelenmiş bir duvara ya da çeşitli karışımlardan oluşmuş taşlara barksan, diyor Leonardo de Vinci, orada, dağlarla, nehirlerle, taşlarla, ağaçlarla, geniş ovalarla, vadilerle, tepelerle çeşitli şekillerde süslenmiş değişik manzaraların benzerlerini bulabilirsin.” XVII. ve XVIII. yüzyıllarda ressamlar için önemli olan, resim sehpaalarını götürüp kırların ortasına yerleştirmek değil, bir krokiden ya da bir gezinti sırasında koparılan bir ağaç dalından hareketle atölyelerinde oluşturulmuş düşünsel bir manzara resmi yapmaktı.

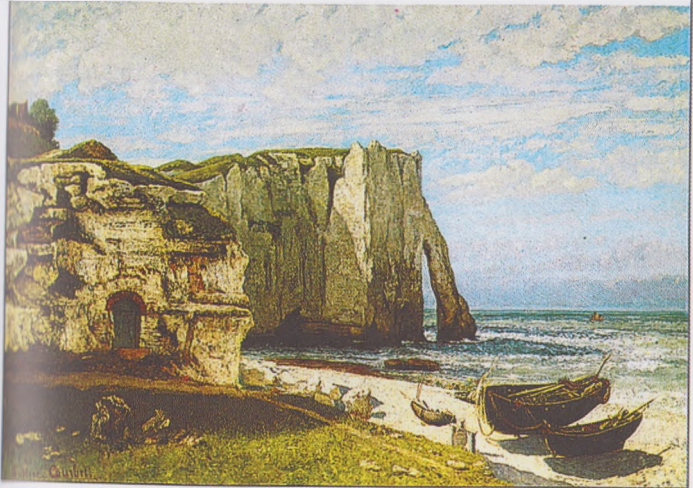

Doğa manzarası

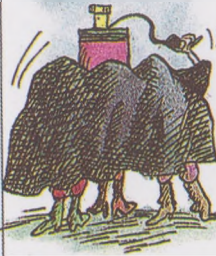
Yavaş yavaş sanatçılar, doğanın renklerini ve şekillerini daha yakından incelemek için sehpaalarını dışarı çıkardılar.

Claude Lorrain (solda) ile Courbet'in (aşağıda) tabloları arasında tam iki yüzyıl geçmiştir. Courbet, Etretat falezlerini çizmek için bizzat oraya gitmiş ve izleyiciler uzun süre bu tabloya hayran kalmışlardır. Hatta bazıları, onun falezlerinin bir rokfor parçasını andırdığını söylerler. Onu izleyen empresyonistler Monet ve Cézanne'de, duygularının yeni biçimini kabul ettirebilmek için bir hayli zorlandılar.

Courbet,
Fransız (1819-1877)
Fırtınadan Sonra
Etretat Falezi
(Louvre, Paris)

Le Nain Kardeşler

Le Nain kardeşler,
bir köylü ailesinin
“resmini çekerken”

İşte üç Le Nain kardeş: Antione, Louis ve Mathieu. Birbirinden ayrılmaz kardeşler (ama bakın bende anahtarı var!). Üçü de aynı atölyede çalışırdı ve tablolarını soyadlarıyla imzalarlardı. Bu da onların hangisi olduğunu bulmakta güçlük çıkarırdı. İçinde yaşadıkları yüzyılın (XVII. yüzyıl) köylülerini resmederlerdi. Tabloları her zaman çok canlı ve sıcaktı. Aşağıdaki resimde, son yapıtlarını seyretmek için koşuşturan köylüleri görüyoruz.

“Gerçeğin ressamları”

Le Nain kardeşler Claude Lorrain ile aynı dönemde yaşıyorlardı ve o dönemde bu denli gerçekçi resimlere rastlamak zordu. Bu nedenle Le Nain kardeşlere “ger-

*...Sonsuzluk uzanıp duruyor ve mutlu çayırlar üzerinde,
Tanrısal boynuzlarıyla dolaşan kırmızı beyaz ineklerin gezindiği
yeşillikler arasında, bir ovadın diğerine gidip geliyoruz.*

André Sodenkamp

çeğin ressamı” adı verildi. Köylüleri evlerinde, tarlalarda gösteriyorlardı, tıpkı bir fotoğrafının son derece basit bir biçimde gerçekleştirdiği gibi.

Bu üç kardeş çok sevilmişlerdi, sonra birdenbire unutulurdılar. Kısa bir süre önce yeniden keşfedilmeye başlandılar.

Antoine,
Louise (?)
Le Nain,
Fransız (XVII.
yüzyıl)

Meyhane Sanatı

Size göre soldaki bu çizgiler neyi gösteriyor? Yanında köpeği (C), omuzunda mızrağı (B) ile bir kapıdan geçen askeri (A).

O dönemde ressamların pek çoğu resim yapmak için dışarı çıkardı ama Hogart atölyesinde çalışmayı yeğledi. Yalnızca kroki çizmek için dışarı çıkardı. En alt düzeye indirilmiş ilginç krokilerdi bunlar. Bir duruşu ya da bir hareketi not eder sonra da tablosunu yapmak için geri dönerdi.

En ünlü yapıtları gerçek öyküleri anlatır. Tıpkı, ormandan geçerken dikkatli olmamızı öğütleyen *Kırmızı Şapkalı Kız* öyküsünün resmi gibi.

Bir gülmece anlatıcısı

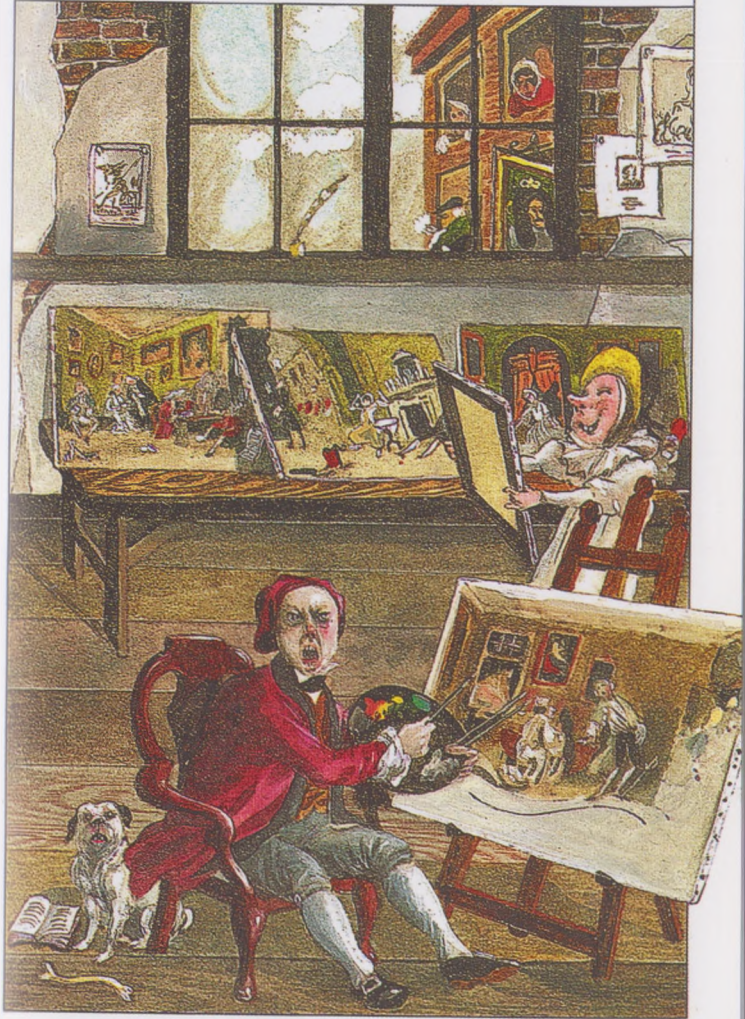
Hogart tablolarında insanların yaşamını anlatırdı: çok yiyen, çok içen, paralarını hesapsız harcayan insanların... Bu insanları, çeşitli olaylarla yüklü bir tiyatro oyununun aktörleri gibi gülmeceyle yansıttı.

Tabloları günümüzde büyük üne kavuşmuştur, özellikle de İngiltere'de. Bu tabloyu beğensem iyi olur çünkü Bay Hogart zaman zaman öfkeye kapılıyor.

William Hogart,
İngiliz (1697-1764)

Ressam olmak!... Her sabah fırçalarını almak eline...
Gereksinim duymak o iyi yürekli, cömert efendimiz güneşe
Renklere canlı bir yaşam katan,
Yumuşacık saçları, atlas kumaşı aydınlatan,
Enseleri, elleri yıldızlarla donatan o güneşe...

Charles Vildrac

Rokokodan Neoklasisizme

David, Fransız
(1748-1825).

Watteau, Fransız
(1684-1721).

Fragonard,
Fransız (1732-1806)

1. **David** (Louvre, Paris), *Napolyon'un Kutsanma Ayini*
2. **Watteau** (Louvre, Paris), *Gilles*
3. **Fragonard** (Petit- Palais, Paris), *Tahterevalli*

Güneş Kralı ve kocaman Versailles Sarayı'nı biliyor musunuz? Antik Dönem'den esinlenerek tümüyle klasik bir üslupla yaptırmış bu sarayı. Kral öldükten sonra görkem modası geçmiş. Ressamlar, artık pek klasiğe kaçmayan, daha hafif, daha yumuşak daha açık renklerle boyanmış tablolar yapma isteğine kapılmışlar. Canlılığı, inceliği, kayıtsızlığı resmetmek istemişler. İşte tam o sırada ben, Bay Watteau'nun zeki fırçasından doğmuştum. Yine aynı dönemde Boucher, ünlü Madam Pompadour'un nefis bir portresini yapmış ve Fragonard o muzip ve yaşam dolu kır sahnelerini yaratmış.

Daha sonra, ressam David'le birlikte, klasik tarz yeniden moda olmuş; o sırada Pompei Harabeleri yeni bulunmuştu ve Antik Dönem yeniden sanatçıların ilgisini çekmeye başladı: Böylece neoklasisizm doğdu ve önünde küçücük kaldığım bu tablo gibi devasa yapıtlar yaratılmaya başlandı: David'in başyapıtı, *Napolyon'un Kutsanma Ayini* tablosu.

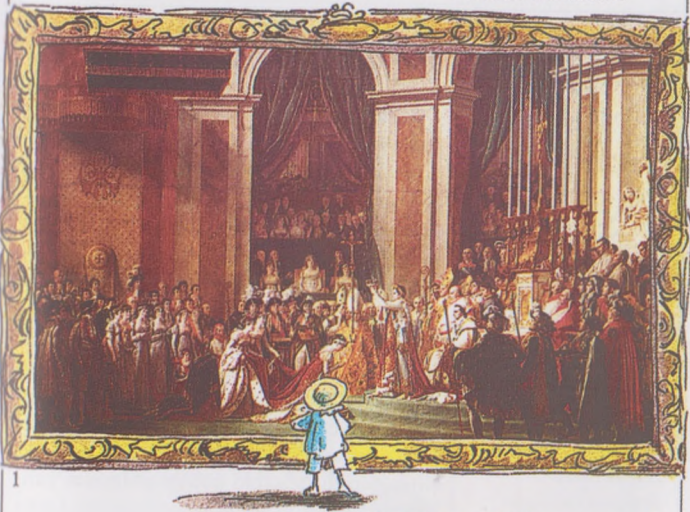
*Derin gölgeliklerin görkemiyle birlikte
Versailles sana Tanrılarıyla çeşmelerini
verdi;*

*Venedik ise senin onuruna
maskesiyle soytarılarını gönderdi.*

Henri de Régnier

Watteau, içinde pek çok ünlü yüreğin
Kelebekler gibi uçarak dolaştığı bu karnaval,
Bu dönüp duran baloya çılgınlık katan,
Avizelerin aydınlattığı canlı ve hafif dekorlar.

Charles Baudelaire

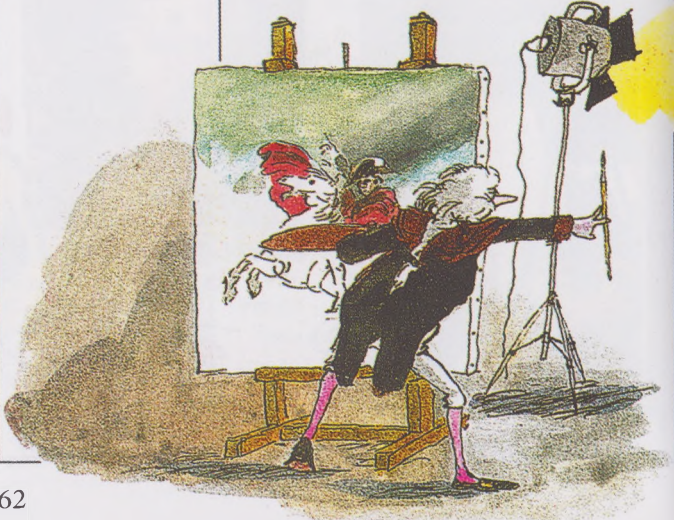

Işık

David'e göre,
Fransız (1748-1825),
*Büyük Saint-
Bernard'ın Geçişi*

Yandaki resimde Napolyon'u tahta bir at üzerinde *Büyük Saint-Bernard'ın Geçişi* adlı tablo için poz verirken görüyoruz, çünkü gerçek bir at üzerinde poz vermek için duramazdı. David en kısa zamanda tablosunu bitirmek durumundaydı: Napolyon sabırsızlanmaya başlamıştı. İmparatorun ünlü öfkesini herkes bilir. David bu tabloda Rembrandt ve Caravaggio gibi (s. 51-53) gölge, ışık, yarı-gölge çalışmıştır. Bu teknik, biçimlere daha çok oylum kazandırmayı sağlıyor. Elinize bir kurşunkalem alıp küpün, piramidin ya da silindirin yüzeylerinden birini koyulaştırın, buna "gölgelendirmek" de diyebilirsiniz. Daha kabarık göründüklerini fark edeceksiniz. Şimdi de sanki oylum gölgesini yansıtıyormuş gibi kâğıdı gölgelendirin: Daha net bir biçimde sayfadan ayrılacaktır.

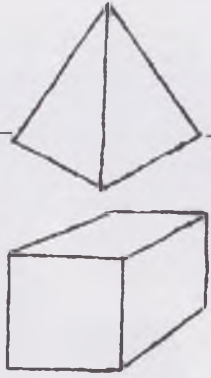

*Ressam öldü
Renk ustasını yitirdi
Ve ışık eşini;
Ne denli çok ışık doğabilirdi oysa!*

André Salmon

Tarih ressamı

David büyük bir ressamdı. Ama tarihin sayfalarını aşmakta da çok ustaydı: Önce-leri XVI. Louis'yi, sonra Devrimi destek-ledi, daha sonra da Napolyon'un en sev-diği ressam olmayı başardı.

Güzel Sanatlar Akademisi

David, Fransız
(1748-1825)

Ingres, Fransız
(1780- 1867)

David'e göre
1. *M. de Sériziat*
2. *Mme. de Récamier*

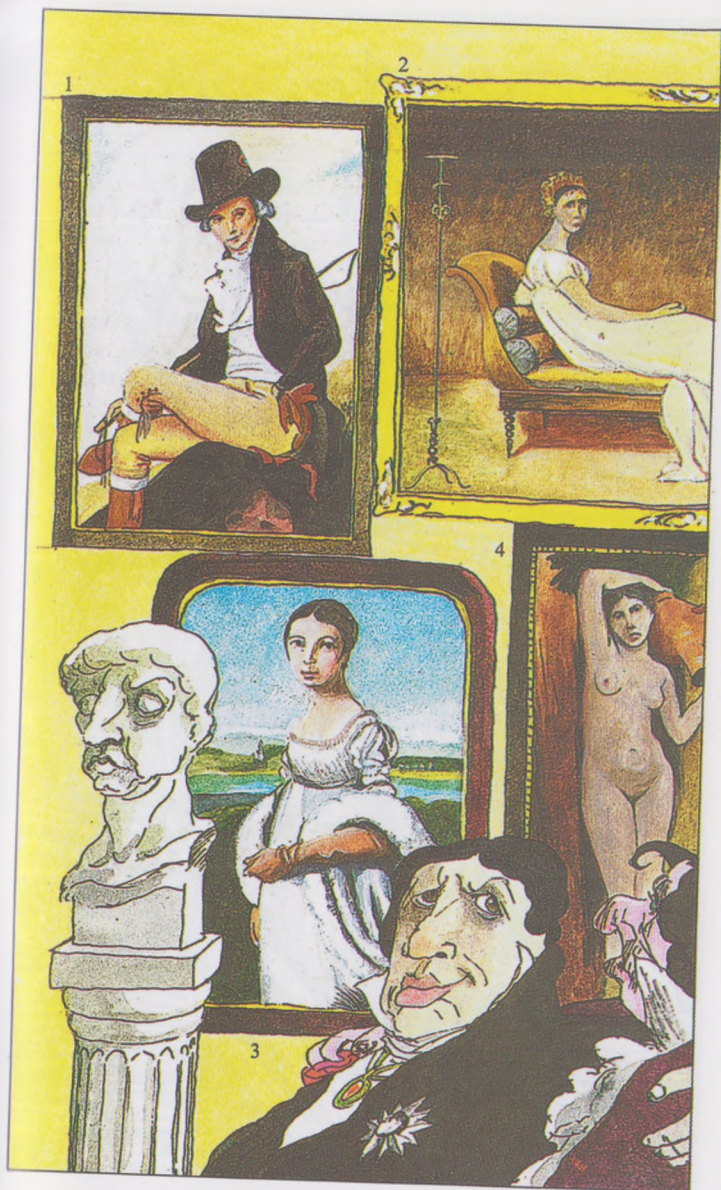
Ingres'e göre
3. *Mlle. Rivière*
4. *Kaynak*

Akademik ressamlar

Napolyon'un resmi ressamı olan ve İmparatoru büyük kahramanlık tablolarıyla onurlandıran David'in çok hevesli bir öğrencisi vardı: Jean-Baptiste Ingres. Bu genç ressam, ustasının büyük klasik kompozisyonlarına hayranlık duyuyordu ve onu aşmak için tüm gücünü kullandı. Yaşadığı sürece, modelini aslına uygun resmedebilme ilkesini savundu. İmparatorluğun zenginleri bu iki ressama çok sayıda tablo ısmarlıyorlardı. Ve yine sanatçılara sanatlarının kurallarını öğretebilmek için bir akademi kurdular.

Devrimci ressamlar

Ancak akademi öğrencilerinin hepsi Ingres'in istediği kadar özenli değildi. Delacroix ile Géricault onun düşüncelerini benimsemiyorlardı: Onlar için resim antik heykelleri kopya etmek anlamına gelmiyordu, renk demekti, devinim, düş gücü demekti. Akademiden kovuldular. Tablolarını satmakta kuşkusuz çok güçlük çektiler çünkü o dönemin beğenisine uygun düşmüyorlardı ve büyük ressam olarak tanınabilmek için yıllarca beklediler.

Medusa'nın Salları

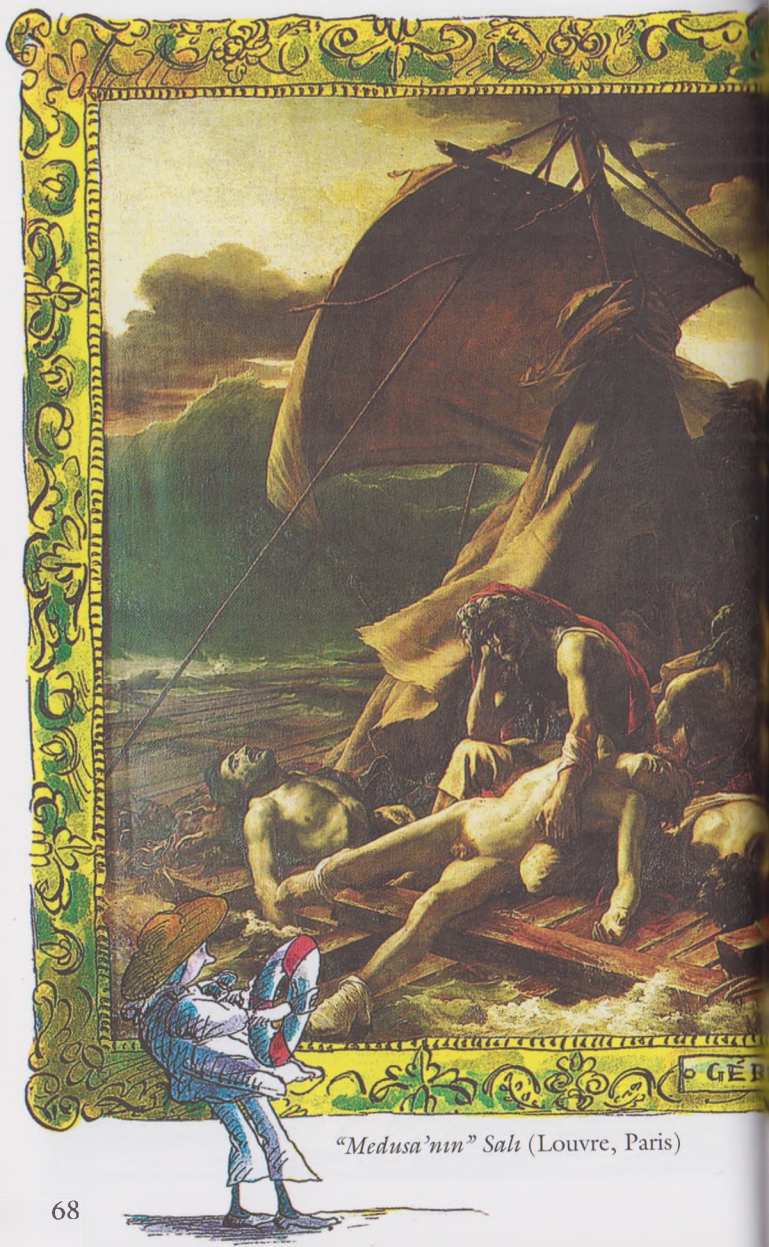
Théodore Géricault halkı en çok etkileyen romantik ressamlardan biri olmuştur. Anıtsal (4,91 x 7,16 metre boyutlarında) bir tablo gerçekleştirmiştir: “*Medusa'nın Salı*”. Örneğin bir at koşusunun fotoğrafını çekmek isterseniz, ya başını ya ortasını ya da sonunu seçersiniz. Tarihsel bir olay için de aynı şey söz konusu. Ressamın tuvali üzerinde vermek istediği an, olayı nasıl duyumsadığı konusunda size çok şey öğretebilir. Bu sayfada ve daha sonraki sayfada aynı olayın iki ayrı anını, daha doğrusu farklı iki yorumunu göreceksiniz.

“Medusa'nın” Öyküsü

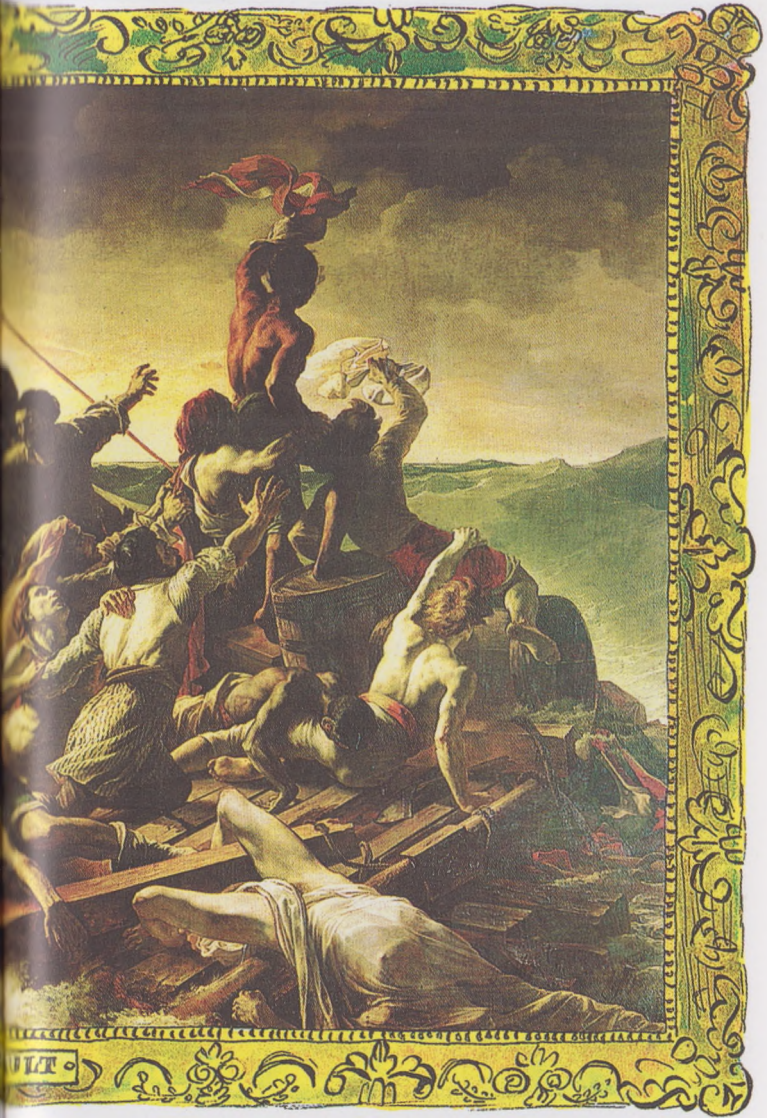
2 Temmuz 1816'da Fransız gemisi Medusa, bordasında askerler ve sömürgelilerle birlikte Senegal'e doğru yol almaktadır. Afrika kıyıları açıklarında gemi batar ve 149 kişi bir salın üzerine sığırır. On gün boyunca açlık ve susuzlukla mücadele ederek büyük acılar içinde yaşamlarını sürdürürler. Sonunda bir geminin yelkenini fark ederler ve umutsuzca gemidekilerin dikkatini çekmeye çalışırlar (bir sonraki sayfaya bakınız) ama gemi onları görmeden geçip gider. Beş gün sonra, *Argus* adlı aynı gemi, sonunda onları fark eder. Ama salın üzerinde yalnızca on beş kişi kalmıştır.

Géricault, Fransız (1791-1824). 33 yaşında attan düşerek öldü.

"Medusa'nın" Salı (Louvre, Paris)

Bu tablo olağanüstü büyüklükte: 7,16 x 4,91 metre.

*Gri renkliydi, insanın bakışlarından kaçan koyu bir gri.
Deniz, gizemli bir şekilde dinlenip uyuklarken,
adı konmamış ölçülü renkler arkasında gizleniyordu.*

Pierre Loti

Turner

İngiliz (1775-1851)

“Böyle bir manzaranın neye benzeyebileceğini göstermek istiyordum. Bunun için bir geminin direğine kendimi sıkıca bağlattım. Dört saat boyunca deniz ve kar tarafından kamçılandım...”

Sağ çıkabildiğim takdirde böyle bir fırtınayı resmedebilmenin tek yolu buydu”.

Bunları Turner söylüyor. Büyük İngiliz romantik ressam Turner. Bu tabloyu hangi koşullarda yaptığını anlatıyor. Elbette direğe sınıksız bağlı olarak herhangi bir şey çizmesi olanaksızdı. Ama bu deniz manzarası, o görüntüyü yaşarken edindiği tüm izlenimleri yansıtıyor. Doğayı resmetmenin yeni bir şekliydi bu. Turner, yaşamı boyunca, renk ve sis dalgaları arasında gidip gelen, zamanla daha vahşi bir renge bürünen tablolar çizdi. Ama herkesin hoşuna gitmiyordu bu tablolar. Sefalet içinde öldü.

Turner babasının krokiğini çizerken (babası berberdi).

Solda: *Denizde Kar Fırtınası*
(Londra, Ulusal Galerisi)

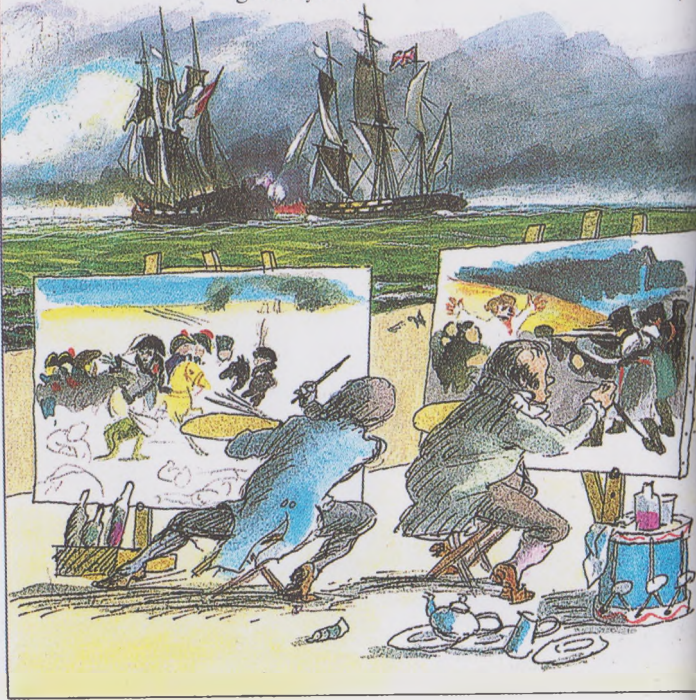

Romantikler ve Savaş

Bu resimde yan yana,
Gros (1),
Goya (2),
Delacroix (3),
Géricault'yu (4)
görüyorsunuz.

Kahramanlar ve tutkular dönemi olan romantik dönemde savaş, şiddetli meydan muharebeleri olarak yapılıyordu. Bu savaş anlarını ölümsüzleştirmek için her ordu-nun kendi ressamı vardı.

Bu tür savaşlarda askerler çarpışmada üstünlük gösterebiliyorlar, ressamlar da bu kahramanları şanlı şöretli resmediyor-lardı. Tabloları çoğu kez zafer anlarını gö-rüntülemekle birlikte acıyı ve ölümü de gösteriyordu.

*Katliamlar gördüm, acılar gördüm;
Muharebeler, krallar, riyakâr bakışlı saraylılar.
...Fatihler, cüceler, oyuncular gördüm,
Pintiler, deliler, yoksullar, tutsaklar...
Ve gözyaşları döktüm...*

André Spire

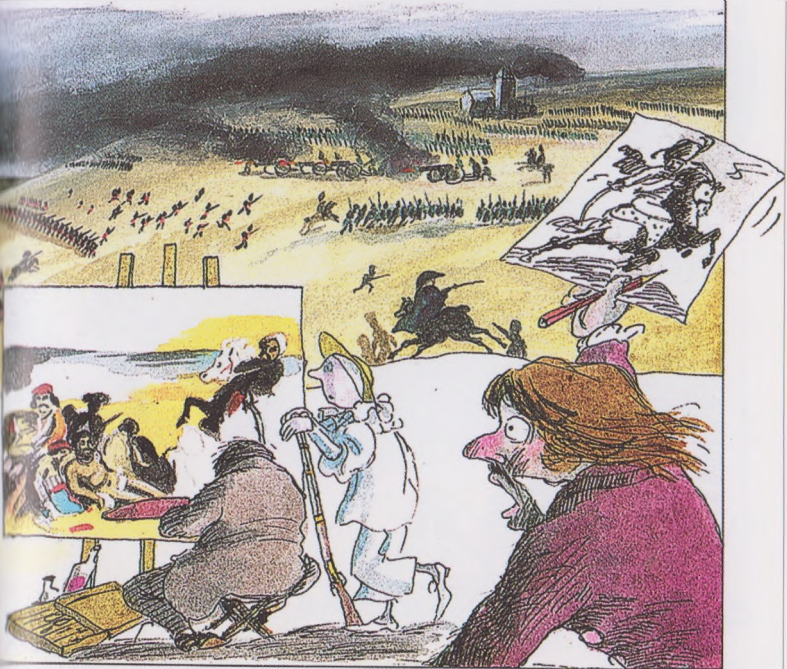
Aşağıdaki resimde Napolyon'un resmi ressamı Baron Gros'yu, imparatoru, seferlerinden birinde ölümsüzleştirirken görürsünüz. Onun yanında, Francisco Goya, *Yaylın Ateşi* adlı tablosunda çok daha karanlık, dehşet verici bir sahne çiziyor. Delacroix ünlü *Chio Katliamı* tablosunu bitiriyor ve Géricault muhafız alayından bir subayın coşku verici portresini sallayarak geliyor.

Gros, Fransız
(1771, 1835)

Goya, İspanyol
(1746-1828)

Delacroix, Fransız
(1798-1863)

Géricault, Fransız
(1791-1824)

Suluboya

Hokka ve tüp
şeklinde suluboya

Suluboya beni her zaman düşlere sürüklemiştir! Turner'in ya da Constable'inkiler gibi tablolar ve onun yanı sıra tekniği. Açık havada resim yapmak veya yolculuk sırasında eskizler yapmak için ideal bir resim türü. Son derece hafif bir malzeme yeterli: hokka ya da tüp şeklinde küçük bir suluboya kutusu, ayrıntılar için ince bir fırça, kalın bir fırça ve birkaç kalın kâğıt.

Suluboya en duyarlı sonuçları almamıza olanak sağlar: saydamlıklar, bol suyun içine karıştırılan çok az boyayla elde edilen son derece soluk renkler gibi. Ama suluboya ile neler yapılabileceğini anlamamanın en iyi yolu bizzat kendimizin denemesidir.

1. Ayrıntılar
için ince fırça

2. Suyu yaymak
için kalın fırça

Soluk yüzlü ciddi Yvonne
Eline beyaz kâğıtla sulu boyaları aldı
Sonra hokkalarını mutfakta temiz suyla doldurup
resim yapmak istedi. Yedi yaşında bir ressam
Neler yapabileceğini düşledi
Bir portre yapabilecek miydi? Bunun için çok zaman gerekliydi
Ayrıca, benzerliği yakalamak güçtü
En iyisi, hareketsiz bir şeyi resmetmekti
Ve hareketsizlikleri düşünüürken, aklına güzel bir ev çizmek geldi
Bütün bir saat boyunca uslu ve sessiz, o evi çizdi.

Guillaume Apollinaire

İzlenimciler

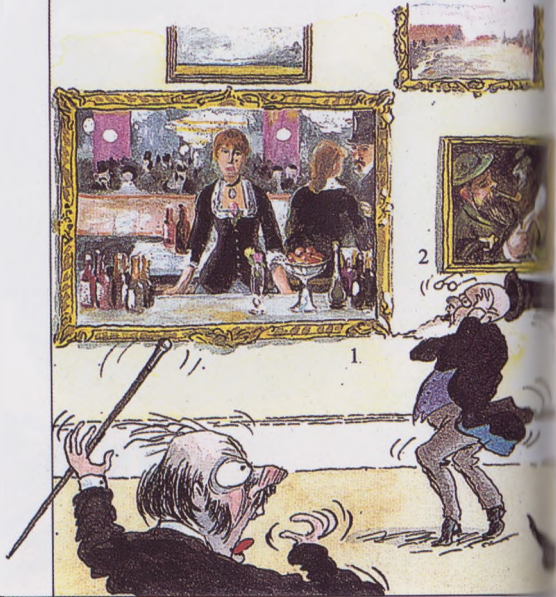
1. **Edouard Manet**'ye göre,
Fransız
(1832-1883),
*Folies-Bergères'de
Bir Bar.*

2. **Pierre-Auguste
Renoir**'a göre,
Fransız
(1841-1919),
*Claude Monet
Kitap Okurken.*

3. **Claude Monet**'ye
göre, Fransız
(1840-1926),
*İzlenim, Güneş
Doğarken.*

4. **Alfred Sisley**'e
göre, İngiliz
(1839-1899)
*Argenteuil
Yakınlarında
Buğday Tarlası.*

Bu ne dehşet! 1874'de ilk izlenimci ressam- lar için söylenen diğer ünlemleri, kü- furleri ve satışmaları da aktarayım. Bir ga- zeteci onlara, Monet'nin *İzlenim, Güneş Doğarken* adlı tablosuyla alay etmek için "İzlenimciler" demişti. Bu ad öylece kal- dı! Her ne kadar bu söylem o zaman skan- dal sözcüğüyle eşanlamlı olarak kullanıl- dıysa da daha sonra halk yığınlarının hay- ranlığını uyandırdı. Yavaş yavaş, yıllar son- ra halk bu yeni resme alıştı ve onu sevme- ye başladı.

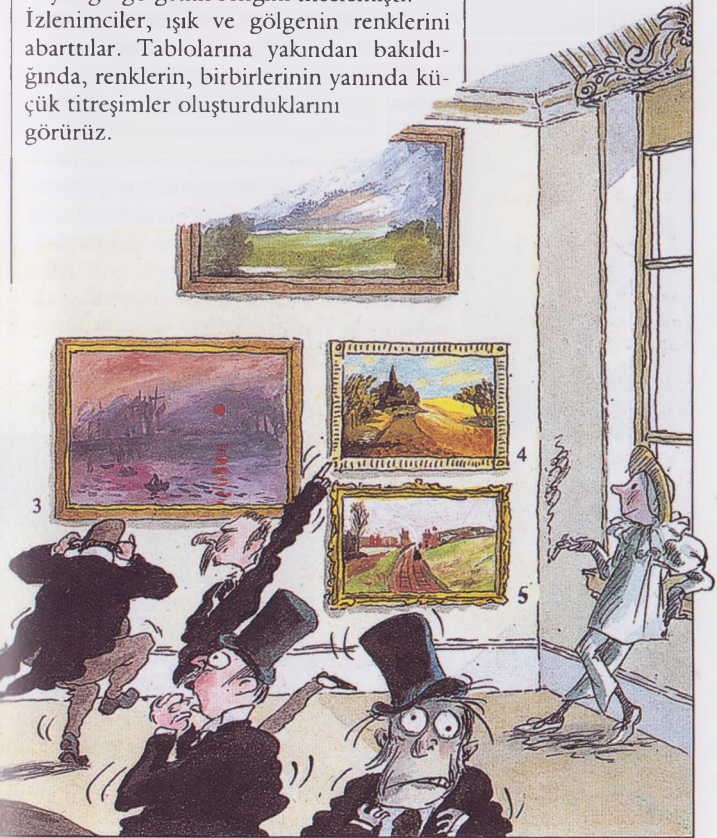
*Açıklıyorum geçici şekillerin kokusunu,
Açıklıyorum beyaz kağıda nağmeler söyleteni
Açıklıyorum yaprağın neden hafif olduğunu
Ve dalların daha ağır kollar gibi çektiğini*

Louis Aragon

İzlenimciler, resmini çizdikleri nesnelerin ve insanların biçimlerini tam olarak vermekten çok, ışık ve renklerle onları yeniden yaratmaya ilgi duyuyorlardı.

Eugène Delacroix, bir nesnenin ortaya koyduğu gölgenin rengini incelemişti. İzlenimciler, ışık ve gölgenin renklerini abarttılar. Tablolarına yakından bakıldığında, renklerin, birbirlerinin yanında küçük titreşimler oluşturduklarını görürüz.

5. Camille
Pissaro'ya göre,
Fransız (1830-1903)
Lordship Lane Gare

Cézanne

Fransız (1839-1906)

“Bir elma ile Paris’i şaşırtmak istiyorum” diyordu Cézanne. Natürmortlarında elmalara yer vermeyi ne kadar çok sevdiği bilinir. Hollandalı ressamlardan sonra o da çevremizde bulunan nesnelerin “sessiz yaşamları”na son derece duyarlıydı. Hiç bıkmadan natürmortlarında aynı motiflere yer veriyordu: Elbette her şeyden önce elmalara, aynı zamanda bir çiçek saksısının, alçıdan bir heykelciğin, içi samanla doldurulmuş bir vazonun ortasında portakallara, soğanlara... Şunu unutmayalım ki elmalar çoğu kez tablonun çerçevesinin dışına taşıyor gibi görünürler! Bu da ressamın nesneleri yukarıdan aşağıya doğru, bazen de aynı anda pek çok bakış açısından göstermek istemesinden kaynaklanıyor. Ayrıca izleyici, bu “dolu toprak kaseler içindeki meyveler”i şaşkınlıkla karşılıyordu.

Cézanne, *Otoportre*

Cézanne’ın çok sayıdaki natürmortlarından birisi.

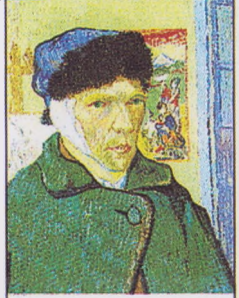
Van Gogh

Hollandalı (1853-1890)

Vincent Van Gogh'un tabloları ışıqla yüklüdür, çoğu kez acıyla dolu bir çalışmayı anlatan sert bir ışıqla. Ressam, Hollanda'dan ayrılıp Paris'e yerleşmiş, orada izlenimci ressamlarla tanışmıştı. Onların yaptıkları yeniliklerden o denli gözleri kamaşmıştı ki gidip Provence'a yerleşti ve orada daha çok renk, daha çok ışık aramaya koyuldu. Resim alanındaki keşiflerini, coşkularını ve aynı zamanda umutsuzluklarıyla ressam yalnızlığını düzenli olarak Paris'te kalan kardeşi Theo'ya yazıyordu, yapmakta olduğu tabloları anlatıyordu ona, örneğin sağda gördüğünüz *Servili Yol* tablosu gibi:

... Bir yıldızla birlikte bir servi ağacı..., ışıksız bir ayla karanlık bir gökyüzü, yeryüzünün donuk gölgesinden güçlükle sıyrılıp çıkan bir hilal içinde bulutların dolaştığı koyu mavi gökyüzünde pembe ve yeşil renklerde tatlı ışıklar saçan biraz abartılı ışıklarıyla bir yıldız. Alt kısmında, uzun sarı kamışlarla çevrili bir yol, kamışların arkasında mavi renkli alçak Alpler, penceresinden portakal rengi ışık süzülen eski küçük bir kır lokantası ve koyu renkli, dimdik, kocaman bir servi ağacı.

Vincent Van Gogh bu tabloyu tamamladıktan birkaç hafta sonra intihar etti.

Van Gogh
*Kesik Kulaklı
otoportre*

Servili Yol

Picasso

İspanyol (1881-1973)

Sağda: *Taşbebeğiyle Maya* (Picasso Müzesi, Paris).

Şarap kadehi

“Kübizm” şarap kadehi

Pablo Picasso 1881’de İspanya’da doğdu. Ama yaşamının büyük bir bölümünü Fransa’da geçirdi.

“Kübizm”in doğuşu

Rönesans dönemindeki küçük sanat devrimi ve perspektifin bulunuşundan bu yana hiçbir ressam resimde bu denli büyük bir değişiklik yapmamıştır. Picasso, üç boyutlu nesneleri tuval üzerinde göstermek için yeni bir tarz icat etti. Bu devrime “kübizm” adı verildi, bu ad onun tablolarını anlamayan eleştirmenler tarafından alay etmek için yakıştırılmıştı. Picasso’nun bir bardağı, bir evi, bir kâseyi ya da bir gitarı çizdiği yerlerde onlar yalnızca “küp”ler görüyorlardı. Çünkü Picasso bu nesneleri bütün açılarıyla birlikte gösteriyordu.

Picasso tüm yaşamını, son derece değişik nesnelerden (bir bisiklet selesiyle gidondan boğa başı yapıyordu) bir şeyler yaratarak ve aynı zamanda XX. yüzyıl resminin belli başlı biçimlerini değiştirerek geçirdi. Kübizmden önce, “mavi” dönem, daha sonra da “pembe” dönem yaşadı. Ancak hiçbir zaman geldiği noktada durmadı. Hep daha ileriye gitmesi gerekiyordu: “Üslup yetin dibine batsın, diyordu, Tanrı’nın üslubu mu var?” Kızı Maya’nın resmini (sağda), *Guernica*’dan bir yıl sonra, 1938’de yaptı. Bu resimde Maya’yı hem önden hem de profilden görüyoruz.

*Picasso'nun fırçasının geçtiği yerde
artık resim yeşermez.*

René Guy Cadou

(Fotograf: André Villers)

*İyi ve ölçülüp biçilmiş
bir sanatı*

*kırıp döken kişi
gözü frenk üzümü
taneleri*

gibi parçalayan

Bay Picasso'dur!

*Bütün dünya bunu
bilir.*

André Salmon

Soldaki küçük tablo Picasso'nun ilk tablolarından biridir. O dönemde üslubu, izlenimcilerden etkilenmişti. Sağdakini, seksen yaşında, kübizmi buluşundan otuz yıl sonra yaptı.

Picasso'nun tablolarında sıkça rastladığınız bu insanlar ve nesneler arasında ressamı arayın, bulabilirsiniz.

Magritte

Belçikalı (1898-1967)

Birçok çocuk için dağ, bir kartal şeklini andırır. Magritte için de öyle. Şemsiye üzerine yerleştirilmiş bir bardak suyu, ayak parmakları biçimindeki botları görmeyen... Magritte'ten bir şey görmemiş demektir.

Bir parça delilik

Magritte'in tüm resimlerinde bir parça delilik ve özgürlük belirtisi vardır. Her şey her şeye dönüşebilir: Kadınlar balıklara, kuşlar yapraklara. Kayalar okyanusun üzerinde dolaşma özgürlüğüne sahiptir...

"Herkesin kendi küçük düşünceleri vardır" diyordu Magritte. İşte Magritte bizi şaşırtarak, eğlendirerek böyle konuşuyordu, bize de onun resimlerinin arkasında gizemli "küçük düşüncelerini" bulmak kalıyordu.

İnsanoğlu Tablosu

Ünlü pipo resmi... Bu yüzden beni bir hayli kınadılar! Oysa, bu pipoyu doldurabilir misiniz?

Bu bir pipo değildir.

Hayır, değil mi, yalnızca pipoyu gösteren bir resim bu. O halde, eğer tablonun altına "Bu bir pipodur" diye yazsaydım, yalan söylemiş olurum.

René Magritte

Pop Sanat

Pop sanat 60'lı yılların başında New York'ta doğdu. Peki ya konuları? Reklam, magazin, çizgi roman, sinemaskop, rock'n roll: Kentlerin her gün gördüğümüz manzaraları. Magritte ve ünlü pipo tablosu gibi, Amerikalı pop sanatçılar da, tablolarında en sıradan, nesneleri gösteriyorlardı. Tabloların her biri, sanayi toplumunun küçük birer aynasıdır. Aynalar hiçbir zaman aldatmadığı için de, sanatçının göstermek istediği güzel ya da daha az güzel imgeleri kayıtsızca yansıtırlar.

Andy Warhol'a göre,

1. *Dick Tracy*
2. *Elvis*
3. *Campbell's* kutu çorba

Roy Lichtenstein'a göre,

4. *Tatlı Rüyalalar Bebek*

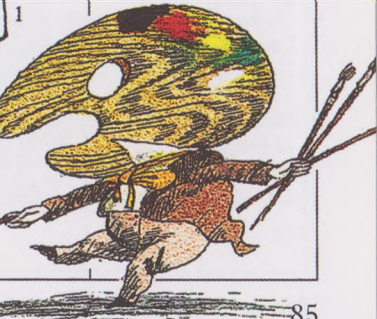
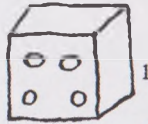
İmzalar

Okulda, öğretmen sizi tanıyabilsin diye, ödevlerinizin üstüne isminizi yazarsınız. Ressamlar da tablolarının üzerinde aynı şeyi yaparlar ve zaman zaman zekice atılmış imzalar çıkar karşımıza. Bu imzalara "monogram" adı verilir. Ressam Bernardo Daddi (İtalyanca tavla zarı), imzasında ismini taşıdığı nesneyi kullanır: tavla zarı (1). Albrecht Dürer isminin baş harfleriy-le imzalar ve tarih atar (2).

Ancak bir ressamı, imzasından önce tarzıyla tanırız. Mondrian'ın (1872-1944) tabloları, enine boyuna çizilmiş çizgilerin ve saf renklerin dengelenmesinden oluşur (3). Toulouse-Lautrec'in (1864-1901) tabloları ise canlı bir karikatür tarzını yansıtır.

3

1525

2

Müzeler

Avrupa'nın büyük müzeleri

Paris

Louvre Müzesi

Modern Sanat Müzesi

Jeu de Paume Müzesi

Pompidou Sanat

Merkezi

Londra

Ulusal Galerisi

Tate Galerisi

Madrid

El Prado

Floransa

Les Offices

Eski Yunanistan'da Sanat Tanrıçalarına Musa denilirdi. "Musaların Mabedi" anlamına gelen "Müze" sözcüğü buradan kaynaklanır. Atina'da, Antik dönemde, büyük sanatçıların yapıtlarını bir araya toplayan koleksiyonlar vardı. Ama bugün bildiğimiz müzeler, ancak XIX. yüzyılda yeniden keşfedildi. Daha ortaçağda, kilise ve asiller tarafından ya da dönemin ressamlarına tablolar ısmarlayan zengin tacirler tarafından büyük sanat koleksiyonları oluşturuluyordu.

Ancak 1793 Fransız Devrimi'nden sonradır ki bir kararname ile Louvre Sarayı halka açıldı ve kraliyet, koleksiyonlarını orada sergiledi: Böylece modern müzelerin ilki olan Louvre Müzesi doğmuş oldu.

Hangi müzeleri gezmeli?

Bir müzenin ilginç olması için ünlü olması gerekmez. Avrupa'nın ya da Paris'in en büyük müzelerini keşfetmeden önce kendi şehrinizdeki müzeyi gezin, onun hazinelerini keşfedin.

Nasıl gezmeli?

Resim, kitap okumak ya da müzik dinlemek gibidir: Keşfetmeye başladıkça beğenilerimiz, meraklarımız değişir. Bir gün, büyük kahramanlık savaşı sahneleri görmekten hoşlanacaksınız, bir başka gün soyut tablolardan.

Brera'nın, Vatikan'ın, Offices Müzesi'nin, Akademi'nin yürüdükçe sallanan döşeme tahtaları. Her yerde su, gökyüzü ve sonsuzluk var, her şey ve hiçbir şey, o büyük sevinç insana bulantı veriyor.

György Somlyo

Neyi görmek istediğiniz zamanı iyi seçin. Yalnızca orada bulunuyorlar diye onlarca tabloyu bir arada görmektense, birkaç tabloyu dikkatle incelemek daha iyidir. Daha önce bildiğiniz ve sevdiğiniz tabloları tekrar görmeye gidin. Her seferinde onları farklı göreceksiniz, yeni ayrıntılar keşfedeceksiniz. Bugün size anlaması zor gibi gelenler, yavaş yavaş gizli dillerini çözeceklerdir.

Venedik
Akademi

Münih
Alte Pinokothek

Brüksel
Güzel Sanatlar
Kraliyet Müzeleri

Tarihte Ressamlar

MÖ 13.000

Lascaux
duvar resimleri

MÖ 4000

Yazının
icadı

MÖ 2600 yılları
Mısır'da Keops
Piramidi'nin yapımı

MÖ 52 Alezya'da
Vercingétorix
bozgunu

496 Clovis Hristiyanlığı
kabul ediyor.

1270 Saint Louis'nin
Tunus'ta ölümü

800 Charlemagne'ın
tahta çıkışı

Giotto freskleri

1431 Jeanne d'Arc,
Rouen'da yakılıyor.

1455 Gutenberg
matbaayı icat ediyor.

1450 Hieronymus
Bosch'un doğumu

1471 Dürer'in doğumu

1492 Kristof Kolomb
Amerika'yı keşfediyor.

1509 Raphael *Atina Okulu*
tablosunu yapıyor.

1507 Leonardo da Vinci
Mona Lisa tablosunu
yapıyor.

*Bir ressamın tablosunda sergilediği bin yıl
Gün gelir bize kollarını açar
Ressam çoktan ölmüştür belki
Ama biz bin yıl daha gençleşiriz o zaman.*

P. Albert-Birot

1512 Michelangelo
Sistine Kilisesi'nin
dekorasyonunu
bitiriyor.

1610 IV. Henri'nin
katledilmesi

1629 Le Nain
Kardeşler Paris'te
bir atölye açıyorlar.

1631 Rembrandt,
*Doktor Tulp'un Ana-
tomi Dersi* tablosunu
yapıyor.

1668 La Fontaine'in
Fabller'inin yayımlanması

Watteau *Gilles*'i çiziyor.

1715 XIV. Louis'nin
ölümü

1756 Mozart'ın
doğumu

14 Temmuz
1789 Bastille'in
alınışı

1802 Victor
Hugo'nun
doğumu

1805 David *Napol-
yon'un Kutsanma
Ayini* tablosunu
yapıyor.

1870 Jules Vernes'in
*Denizler Altında Yirmi
Bin Fersak*'ı yayımlanıyor.

1804 Beethoven
*Kahramanlık Senfo-
nisi*'ni besteliyor.

1839 Daguerre fo-
toğrafi icat ediyor.

1874 Monet, *İzlenim,
Doğan Güneş* tablosunu
yapıyor.

1906 Picasso ilk "kübist"
tablosunu yapıyor.

1909 Blériot aeroplan ile
Manş'ı geçiyor.

Küçük Resim Sözlüğü

Baskı kalıbı

Tahta, metal ya da taş üzerine (bkz. Taşbas-kı) oyulduktan sonra baskısı yapılan resim.

Eskiz

Daha gelişmiş bir tablo oluşturmak için kullanılan hızlı çizilmiş resim.

Fırçalar

Fırçalar, domuz, ko-karca, sansar, porsuk, Sibirya sincabı kılın-dan, sığır kulağı ya da tay karnı tüylerinden yapılır. Her tür resme uyarlanabilirler. Guaş ve yağlıboya için uçları kare şeklindedir, sulu boya için suyu tutması amacıyla uçları tombul ve tarazlanmış olarak hazırlanır.

Guaş

İçinde bal olduğunu öğrendüğümüzde guaş insana iştah açıcı gelir. Onu yapışkan kılan da budur. Ama o kadar çok da yemeyin. İçine renk vermesi için boya maddesi, zambak ve su eklenmiştir. Guaş da suluboya gibi su ile kullanılır.

Kâğıt

Çizgi ya da boya resim için sanatçılar farklı kalınlıkta (gramaj da denir) kâğıtlar kullanırlar. Krokiler ve eskizler için ince ve parlak kâğıt, guaş için daha kalın, sulu ve yağlıboya için çok daha kalın kâğıt.

Kankalemi

Demir pasından yapılan pas kırmızısı renginde resim kalemi.

Kömür kalem

Resimde kullanılan küçük kömür kalem-lerin yapıldığı taflan ağacı.

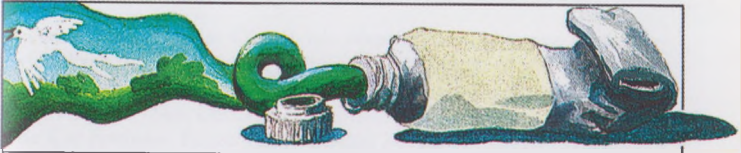
Mala

Ressamın küçük mala-sı. Mala, yağlıboya re-simde rölyef yapmaya, resim üzerindeki kalın-lıkları yontmaya yarar.

Palet

Tahtadan ya da fayans-tan yapılmış, üzerinde baş parmağın geçmesi için bir delik bulunan, ressamın boyalarını ka-rıştırmak için kullandı-ğı plaka. Bir ressamın paleti, aynı zamanda o ressamın kullandığı renklerin uyumunu gösterir; örneğin, Rubens'in paleti gibi.

Pastel

Tebeşir kalemler, canlı renklerde kadife gibi yumuşacık tebeşirlerdir. Ünlü pastelcilerden biri olan Quentin

de la Tour (1704-1788) yumuşak ifadeli canlı portreleriyle ünlüdür.

Pigment

Boya yapmak için çeşitli harçların katıldığı renk "tozları". Bu boy maddeleri bitkilerden, madenlerden ya da minerallerden elde edilir.

Resim sehпасı

Ressamın tablosunu dayamasına yarayan, bazen çok yüksek tahta dayanak.

Roma Ödülü

1664 yılında ilk akademiler döneminde Fransa'da oluşturulan büyük Roma ödülü, her yıl bir ressamın, bir mimarın, bir heykeltıraşın ya da bir müzisyenin başyapıtını ödüllendirir. Ödülü kazanan kişi burs alır ve üç yıllığına Roma'da Medicis Villası'na yerleşip orada maddi kaygılardan uzak, sanatını geliştirmeye çalışır.

Sfumato (isli resim tekniği)

İtalyanca isli anlamına gelir. Bazı resimlerde dumanlı biçim kabartıları vardır, Leonardo da Vinci'nin *Mona Lisa*'sı gibi.

Sulu çizim

Sulandırılmış çini mürekkebi ya da kara suluboya ve fırça ile yapılan çizim.

Taslak

Genelde ressamların resim yapmadan önce tablolarının genel biçimini çizmesi.

Taşbaskı

Yumuşak kalker taş üzerine oyulan sonra da baskısı yapılan resim.

Tüpler

Madeni boya tüpleri 1840'ta görülmeye başlamıştır. Daha önceleri ressamlar boyalarını küçük deri keseler içinde saklardı.

Vernik

Tabloların boyasını korumak ve parlaklık vermek için kullanılan, yağ ve reçine karışımı yarı saydam madde.

Biyografiler

Adrian Sington, Londra'da sanat tarihi diploması aldıktan sonra, bir kitapçı dükkânında, daha sonra da yayıncılıkta çalıştı. Eski uygarlıkları, sanat tarihini ve mimariyi konu alan pek çok çocuk kitabı yazdı.

Tony Ross, en ünlü İngiliz kitap resimleyicilerinden biridir. Bir kitap resimleme okulunun yöneticisidir ve pek çok profesyonel sanatçı gibi "büyük ressamlar tarzında" resim çizmeye çalışır. Bu işi taklitçi olduğu için değil, tekniğini geliştirmek ve hayranlık duyduğu ressama saygı göstermek amacıyla yapar.

Röprodüksiyonlar

20. *Arnolfini Çifti*, Jan Van Eyck (Ulusal Galerî Klišesi). 22-23. *Saman Arabası*, Hieronymus Bosch (Prado Müzesi Klišesi). 30-31. *Mona Lisa*, Leonardo da Vinci (Paris, Ulusal Müzeler klišesi) *İnsan Vücudunun Boyutları*, *Mancınık Krokisi* (Photo di Mazzo). 40. *Charles Quint At Üzerinde*, Tiziano (Prado Müzesi klišesi). 44. *Meryem Ana'nın Ölümü*, Caravaggio (Paris, Ulusal Müzeler klišesi) 50. *Dr. Tulp'un Anatomi Dersi*, Rembrandt (Lahey, Mauritshuis Müzesi klišesi). 53. *Otoportre*, Rembrandt (Londra, British Müzesi). *Deri Kemerli Adam*, Courbet (Paris, Ulusal Müzeler klišesi). *Isabella Brandt ile birlikte Otoportre*, Rubens, (Foto Giraudon). *Kesik Kulaklı Otoportre*, Van Gogh (Courtauld koleksiyonu klišesi). *Sanatçı Resim Sehпасında*, Rembrandt (Paris, Ulusal Müzeler klišesi). 55. *Fırtınadan Sonra Etretat Falezî*, Courbet

(Paris, Ulusal Müzeler Klišesi). 61. *Napolyon'un Kutsanma Ayini*, David, (Paris, Ulusal Müzeler Klišesi). *Gilles*, Watteau (Paris, Ulusal Müzeler Klišesi). *Tahterevalli*, Fragonard Okulu (Foto Giraudon). 68-69. "*Medusa'nın*" *Salı*, Gericault (Paris, Ulusal Müzeler Klišesi). 70. *Deniz-de Kar Fırtınası*, Turner (Ulusal Galeri Klišesi. 78. *Otoportre*, Cézanne (Foto Giraudon). 79. *Kesik Kulaklı Otoportre*, Van Gogh (Foto Giraudon). *Servili Yol*, Van Gogh (Rüksmuseum, Otterlo). 81. *Taşbebeğiylekli Maya*, Picasso (Foto Edimedia, Paris). 82. Picasso (Fotoğraf André Villers).

Şiirler

6. Jean Tardieu, "Gümrükçü Henri Rousseau" (*A l'octroi du point du jour*). 10. André Salmon (*Karolar*, Gallimard, 1928). 13. Louis Aragon, "Matisse konuşuyor" (*Le Nouveau Crève-Coeur*, Gallimard, 1948). 15. Victor Hugo, "Rahibeler" (*Les Contemplations*, 1856). 19. Antonin Artaud, (*La Révolution surréaliste no. 8*, 1926). 22. Dante, "Cehennem Kapısındaki Tabela" (*La Divine Comédie*, Enfer III, I-9). 31. Charles Mourras, "Joconde" (*La Musique intérieure*, 1925). 34. Michelangelo, "Sixtine Kilisesi'nin kubbesini boyarken ressamın çektiği eziyet" (*Sonnets*, çev. Armond Munjo). 37. Herman Hesse "Resim yapma sevinci" (*Anthologie de la poésie allemande*, R. Lasne, Stock). Van Gogh, (*Lettres à son Frère Théo*, 1953). 39. A. von Platen (*Sonnets de Venise*, 1828). Frederico Garcia Lorca, "Söylenen Şarkılar" (*Poésies II*, Gallimard, 1955). Voltaire, (*Le Mondain*, 1736). 44. Novalis (*Oeuvres complètes*, Gallimard, 1975). 47. Edmond ve Jules de Goncourt (*L'Art du XVIIIes.*, Charpentier, 1875). 50. Pouchkine, "Portrem" (*Oeuvres complètes*). 51. Théophile Gautier, "Pastel" (*Emaux et Camées*, 1852). 53. Jacques Prévert, "Vincent'in Ağıtı" (*Paroles*, Gallimard, 1946). 54. Pierre de Ronsard (*Les Amours*, 1552). 57. Andrée Sodenkamp, "Yaz" (*Choix, André de Rache*, Ed., 1980). 59. Charles Vildrac (*Livre d'amour*, Seghers, 1959). 60. Charles Baudelaire, "Farlar" (*Les Fleurs du mal*, 1957). 61. Henri de Régnier, "Watteau" (*La Sandale ailée*, Mercure de France, 1925). 65. André Salmon (*Carreaux*, Gallimard, 1828). 70. Pierre Loti "İzlanda Sisi" (*Les Pêcheurs d'Islande*, Calmann-Lévy). 73. André Spire, "Müze" (*Versets*), 75. Guillaume Apollinaire, "Suluboya ressamı" (*Poèmes a Lou*, Gallimard, 1957). 79. Vincent van Gogh (*Lettres à son frère Théo*, 1953). André Salmon, "El Malagueno" (*Vocalises*, Seghers, 1959). 83. René Magritte (*Propos recueillis par Claude Vial*, Femmes d'Aujourd'hui, 6 Temmuz 1966). 87. György Solyo, "Müzenin Fabli" (*Contrefables*, Version française de Guillevic, 1974). 89. P. Albert-Birot (*110 Gouttes de poésie*, Seghers, 1952).